BONDIA® ARUBA

E

Mata dos parha…
Cu un tiro…

Pagina 5

Diasabra 12 di APRIL 2025 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

OM ta bay persigui dos agente policial implica den tiramento di A.C. Lanoy pa ta complice di homicidio

Pagina 2

- **DVG: Casonan di Tuberculosis den KIA no ta menasa pa salud publico** Pagina 3
- **Minister Cicilia: Cualificacion ta mas importante pa un persona asumi posicion como CEO di AAA** Pagina 3
- **Huur via plataforma manera Airbnb ta contribui na crecemento di economia informal na Aruba** Pagina 2

Secretario di Estado Szabó ta subraya importancia di colaboracion entre islanan den Caribe Hulandes pa desaroyo economico y autosuficiencia

Pagina 4

Hulanda: Ministerio di Asuntonan Social a haya orden pa elimina tur dato recolecta ilegalmente riba Musulmannan

Pagina 9

Colombia: Capital ta stop racionamento di awa relaciona cu secura

Pagina 10

BONDIA ARUBA

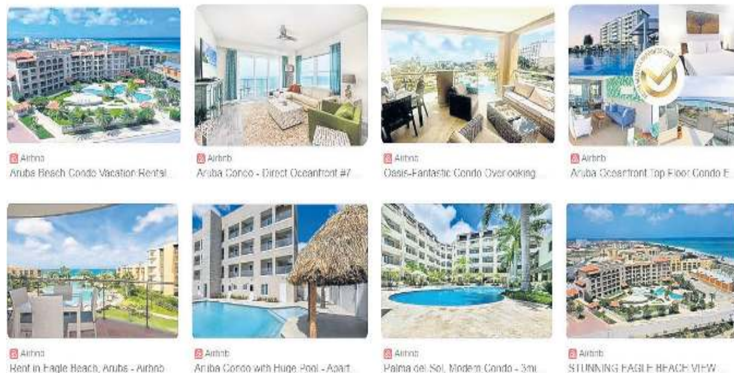
Huur via plataforma manera Airbnb ta contribui na crecemento di economia informal na Aruba

Falta di claridad den regulacion y condominio ta contribui na crecemento di economia paralel

Anteriormente e siman aki, Bon Dia Aruba a publica un articulo tocante uso incorecto di tereno erfpacht pa vivienda, y e impacto di esaki riba e mercado di vivienda pa local. Den e articulo aki, ta analisa e efecto riba creacion y fomentacion di un economia paralel.

Aruba ta bin luchando cu escasez di vivienda pa añas. Mientras cu localnan ta hay'e cada bes mas dificil pa sigura vivienda pagabel, apartamento, cas y specialmente condominio ta ser cumpra – hopi biaha pa inversionista stranhero – huur na turista a traves di plataformanan manera Airbnb y VRBO. E practica aki no solamente ta distorsiona e mercado di vivienda, sino tambe tin consecuencianan amplio pa e economia informal di Aruba, manera resalta den e documento di politica di DEACI na 2021.

Segun e rapport di DEACI na 2021, economia informal ya ta conta pa 30 porciento di GDP di Aruba. E calculacion aki ta prome cu e crecemento explosivo di short-term rental mediante plataformanan digital y ta inclui principalmente sectornan manera construccion, labor informal y benta no registra. Awendia, short-term rental na turista ta representa un dominio mayor y creciendo rapidamente dentro di economia informal – costando gobierno miyones den entrada perdi.

Sin permiso, sin impuesto, sin supervision

Hopi di e unidadnan di huur aki ta opera sin permiso pa turismo, sin e registracion rekeri cu oficina di Impuesto, y sin paga contribucionnan social. No ta paga ni impuesto di turismo ni impuesto di entrada, maske esakinan ta rekeri legalmente. Ademas, limpiesa, mantencion y maneho di e unidadnan aki hopi biaha ta sucede sin contractnan formal di labor, contribuyendo na trabao no registra y tin biaha mal paga.

Esaki ta crea un capa dobel di inhusticia: hotel y negoshi di huur formal cu ta cumpli cu regulacion ta perde den prijs, mientras estado ta perde fondonan vital necesario pa cuido di salud, infrastructura y educacion.

E rol di propietario di condominio y bashi legal

Mayoria di e problema aki ta sucede dentro di compleho di condominio. Mientras cu e plan di desaroyo teritorial (ROPv) den hopi caso ta limita of prohibi short-term rental den areanan residencial riba tereno erfpacht (Articulonan 17.2.10 y 11), aplicacion y cumplimento ta virtualmente inexistente.

Ni esun cu ta otorga e erfpacht, ni gobierno, ta parce di actua contra violacionnan sistematico.

Den proyectonan di condominio – unda varios unidad ta ser opera hunto – e bashi legal ta explota completamente, efectivamente resultando den operacion estilo-hotel sin permiso, seguro ni inspeccion.

Ademas, hopi biaha ta bende e complehonan aki como "residencial," mientras en realidad e intencion na momento di cumpra ta pa huur esakinan na turista. E maluso aki no solamente ta expande economia informal, sino tambe ta mina confiansa publico den e sistema legal y supervision di gobierno.

Inversionista stranhero, costo local

Mayoria di e transaccion di propiedad aki ta ser haci pa cumprador stranhero, hopi biaha cu recurso financiero substancial. Pa nan, un apartamento na Aruba ta un inversion rendabel, cu 90 te 180 dia di huur pa turista cada aña facilmente.
E ganashi en gran parti ta bay fuera di e pais y no ta contribui na economia Arubiano.

Mientras tanto, demanda pa vivienda ta aumenta, hisando prijs y pushando Arubianonan jong cada bes mas leu di mercado di vivienda.

Yamado pa accion pa gobierno y sociedad

Sin intervencion decisivo, e situacion aki ta bay continua desaroyando den un economia paralel structural cu consecuencia socio-economico serio.

Gobierno mester urgentemente:
Aplica ley y regulacion existente (ROPv, erfpacht, permiso);
Introduci registracion y reportahe obligatorio pa short-term rental;
Reforsa supervision y inspeccion hunto cu DIMP y DOW;
Impone sancion riba huur no-registra y evasion di impuesto;
Reinverti entrada di impuesto den proyectonan di vivienda pagable pa famia local.

Economia informal como menasa contra e tehido social

Tolerancia di e practica aki ta amplia e gap entre esnan cu

ta saca ganashi di economia di turismo y esnan cu ta carga su peso: huur mas halto, congestion den trafico, deterioro di bario, y erosion di espiritu di comunidad.

Economia informal ta reforsa structuranan di labor informal, ta mina competencia husto y ta horta entrada vital for di estado.

No mester trata e asunto aki solamente como un preocupacion economico, sino tambe como un reto social y cultural.

Pa conclui, haci nada ta un escogencia silencioso pa un sociedad dividi – entre formal y informal, entre inversionista y ciudadano, entre operador y residente. Aruba por y mester haci miho.

E proximo edicion di e serie aki ta bay examina mas aleu e impacto demografico y cultural di e tendencia aki, incluyendo su efecto riba migracion y e identidad di barionan Arubiano.

OM ta bay persigui dos agente policial implica den tiramento di A.C. Lanoy pa ta complice di homicidio

Den mainta di 9 di februari 2025 un tiroteo a tuma lugar, den cual e homber hoben A.C. Lanoy (19 aña) a wordo alcansa pa un bala di polis y a bin na fayece. Esaki a hiba na gran emocion y dolor cerca su famia y den comunidad di Aruba den su totalidad.

Anteriormente Ministerio Publico a publica dos relato di prensa tocante e incidente lamentabel aki.

Na interes di e investigacion, e unico cu por a bisa e tempo ey tabata cu ambos agente policial envolvi den e incidente di tiramento, ta wordo considera como sospechoso. Mientrastanto e avancenan den e investigacion ta haci posibel cu Ministerio Publico por duna mas transparencia. A scucha testigonan. A analisa imagennan y tambe a scucha e sospechosonan (e agentenan policial) varios biaha.

Ademas ta haciendo investigacion tecnico.

Debi na e complehidad di e investigacion tecnico a pidi NFI (Nederlands Forensisch Instituut, Instituto Forensico di Hulanda) pa realis'e. E evidencia cu mester wordo investiga a wordo traslada mientrastanto pa Hulanda y poni den man di NFI.

E investigacion tecnico a mustra te awor cu a los binti tiro, di cual un a alcansa e victima y a resulta inmediatamente mortal.

Considerando e resultadonan inicial di e investigacion tecnico y e interogacionnan adicional di e sospechosonan, Ministerio Publico a dicidi pa persigui e dos agentenan policial. E dos agentenan policial lo wordo cita pa responsabilisa nan mes dilanti hues.

Nan lo wordo acusa primariamente di ta complice di homicidio.

Prome cu Ministerio Publico a saca e publicacion aki, e contenido di e comunicado di prensa aki a wordo comparti cu famia di e fayecido y cu abogadonan di e sospechosonan.

DVG: Casonan di Tuberculosis den KIA no ta menasa pa salud publico

No ta un situacion inusual cu casonan di Tuberculosis (TB) ta keda registra den Aruba su Centro Coreccional (KIA). Esaki ta un situacion cu Departamento di Salud Publico den colaboracion cu Dokter di KIA y Dokter di Pulmon ta atende cu ne debidamente.

Pa duna informacion tocante locual ta e casonan di Tuberculosis cu recientemente a sali publica den medio di comunicacion,

DVG ta informa cu e casonan tur ta conoci pa seccion di Malesanan Infeccioso di DVG y tur ta bou supervision y tratamento den colaboracion cu KIA. Den cuadro di guia y tratamento pa cu malesanan infeccioso, den e caso aki Tuberculosis instancianan conserni ta provee tratamento segun protocol pa tur persona.

Tuberculosis ta un malesa bacterial no hopi infeccioso conoci mundialmente. Pa un persona keda infecta cu Tuberculosis e mester tin contacto di cerca (close contact) pa un periodo largo cu un persona cu tin Tuberculosis activo, cu otro palabra un persona cu tin sintoma.

Sintomanan di Tuberculosis ta:

Tosamento persistente cu of sin slijm;
Sodamento anochi;
Perdida di peso;
Perdida di apetit;
Cansancio;
Keintura;
Dificultad pa hala rosea.

Pa mas informacion like nos Facebook page Directie Volksgezondheid DVG Aruba, Follow nos riba Instagram directie_volksgezondheid_aruba, subi nos website www.dvg.aw, yama nos na 522-4200 of mail nos na servicio@dvg.aw

Segun minister Cicilia, a pesar cu lo desea un persona local

Cualificacion ta mas importante pa un persona asumi posicion como CEO di AAA

Manera ta conoci, Gobierno di Aruba a firma diahuebs atardi un MoU pa continua cu e cooperacion entre Aruba Airport Authority (AAA) y Royal Schiphol Group (RSG). Durante e conferencia di prensa, prome minister Mike Eman, minister di Turismo Wendrick Cicilia, minister di Finanzas Geoffrey Wever y director di Asuntonan Internacional di RSG, Kjell Kloosterziel a firma e MoU.

Durante e ronda di pregunta, e mandatarionan tabatin e oportunidad pa contesta varios pregunta di miembronan di prensa presente. Un di e preguntanan cu a bin dilanti ta relaciona cu e ley di LNT (Landsverordening Normering Topinkomens) cu ta sigura cu tin limitacion pa e salario di un ehecutivo.

Minister Wever a splica cu den e MoU ta bisa cu gobierno ta considerando pa haci un excepcion, y a indica cu ta bay traha riba esaki y motiva esaki.

El a remarca cu e caso aki ta un caso specifico y cu no tur caso ta mesun cos. "No tur entidad estatal ta mesun cos, no tur organisacion ta mesun cos, tur tin nan mesun desafionan, nan mesun cuadro y esey ta locual nos tin cu bay neem mee ora tuma un decision asina," el a indica.

E mandatario a señala cu esaki ta e direccion strategico cu gobierno a scoge y nan ta considera e relacion cu RSG uno hopi importante.

El a remarca cu e ley ta duna espacio pa excepcion y esey ta locual nan a palabra den MoU cu Gobierno di Aruba ta bay haci tambe.

Di su banda, minister di Turismo, Wendrick Cicilia a splica cu den e reunion cu nan tene nan a comparti e vision strategico cu gobierno tin y a anuncia tambe cu esfuersonan di Gabinete AVP-FUTURO ta bay enfoca riba continuidad di e cooperacion strategico.

"Esaki ta un prerogativo di e accionista mayoritario exclusivo, cu ta identifica e liñanan grandi di maneho, y bo directiva y Raad van Commissaris tambe tin e responsabilidad pa contribui pa logra realisa e accion aki. Den e cuadro aki nos a anuncia cu pa nos, e ta di balor agrega e continuidad di e cooperacion strategico, y esaki a ser comunica," el a indica.

Pa loke ta e futuro director cu lo ta encarga cu maneho di aeropuerto, si ta buscando un persona local of di afo, minister Cicilia a splica cu e intencion y deseo ta busca un persona local.

El a agrega cu den e caso aki locual ta importante pa gobierno ta cooperacion y e parti di maneho di e aeropuerto, y mirando e complehidad di maneha un instituto y organisacion di e magnitud aki, e ta rekeri cierto experticio, cierto criterio y obhetivo cu e persona cu lo asumi e funcion aki mester cumpli cune.

El a sigui splica cu ora nan a comunica na Royal Schiphol Group cu nan deseo ta pa busca un persona local pa e trabou, e no tabata un punto cu lo hiba na descontinuacion di e cooperacion strategico. "Nos deseo claro ta un local, pero esaki no tabata punto di kiebro pa nos den locual tabata e discusion y dialogo cu tabatin. Importante ta cu tin personanan cualifica cu a base di criterionan y obhetivo por cumpli cu cierto profielnan y mantene e standard halto cu nos tin na e momentonan aki," minister Cicilia a enfatisa.

Di su banda, Kjell Kloosterziel di Royal Schiphol Group a splica cu e contract, manera cu nan tin e aworaki, nan no por cambia hopi.

El a indica cu e contract lo bira mas specifico y mas detaya tocante con y kico exactamente e nan ta bay haci hunto. "Mi ta kere cu ta hopi sabi pa haci esaki hunto, pa haci mas cla kico nos por spera di otro y kico nos ta bay haci," el a indica.

El a sigui splica cu ainda nan ta den e fase di reanuda negociacionnan y a remarca cu e parti di traspaso di conocemento y construccion di capacidad di ambos banda ta un parti hopi importante di e contract aki, cu ya e tabata den pasado.

"Training y coaching di talento local, tanto aki na Aruba, como tambe oportunidadnan ofreci pa haya experiencia cu otro aeropuertonan den e Grupo Schiphol, pa medio di bishita of comparti conocemento, ta componentenan hopi importante cu lo ser salvaguardia mas ainda den e contract aki," el a indica.

Pa loke ta trata contratacion di un persona local of di afo pa dirigi maneho di e aeropuerto, Kloosterziel a subraya cu esey nunca no tabata un condicion.

El a enfatisa cu nan ta responsabel bou di e contrato actual y e contrato den futuro pa nombra un hefe ehecutivo capaz y di calidad halto.

"Nos ta scoge e miho persona cu nos por haya pa e proposito ey, a base di criterionan obhetivo cu nos ta determina hunto cu e Raad van Commissarissen," el a enfatisa.

Kloosterziel a agrega cu e ta kere cu tin hende hopi capaz cu ta realisa e trabaonan di aeropuerto, cu kendenan tambe, el a indica, nan ta traha hopi di cerca, cu sigur tin e potencial pa por hunga un rol den esaki den futuro.

El a indica cu tin varios candidato cu a ser entrena y supervisa na Royal Schiphol Group. Menos durante nan trabou aki na aeropuerto, door di e CEO cu nan a nombra.

El a agrega cu e ta kere cu por tin varios motibo, sin semper ta envolvi den dje, dicon te cu aworaki solamente a haya CEOnan di exterior.

Pa loke ta trata e maneho interino di e aeropuerto te cu aworaki, Kloosterziel a agrega cu e ta kere cu nan a haci un hopi bon trabou, specialmente teniendo na cuenta e situacion cu nan a enfrenta na momento cu a nan a asumi e maneho interino.

"Nan a drenta e aeropuerto den un situacion hopi dificil, pa yuda e maneho di CEO temporalmente pa actua durante e periodo den cual no tin CEO, ademas di nan actual actividadnan. Pues mi ta kere cu como Schiphol Group , pero mi ta kere tambe como Pais Aruba, nos tin cu e personanan aki un debe grandi di gratitud pa ta dispuesto pa haci esaki," el a remarca.

Secretario di Estado Szabó ta subraya importancia di colaboracion entre islanan den Caribe Hulandes pa desaroyo economico y autosuficiencia

Recientemente, Secretario di Estado di Digitalisacion y Relacionnan den Reino, Zsolt Szabó, a manda un carta pa Tweede Kamer informando parlamento, riba peticion di minister di Asuntonan di Reino, tocante e curso y resultado di e conferencia di tres dia 'Taking the Reins: Aruba, Curaçao en Sint Maarten - Driving Their Economic Future'.

Den un carta data 10 di maart, Secretario di Estado a indica na Tweede Kamer cu autonomia economico ta e principio principal den su politica pa colaboracion entre Hulanda y e parti Caribense di Reino, den relacion cu temanan manera bon gobernacion y finanzas publico sostenibel.

El a splica cu e tres pais – Aruba, Corsou y Sint Maarten – tin autonomia pa desaroya nan propio curso economico; sinembargo, el a agrega, e desaroyo di e paisnan pa logra autonomia ta ser stroba pa algun desafio structural, manera: e escala limita di e economia na cada pais, e conexion logistico dificil, y e capacidad pa desaroya institucion adecua den un comunidad chikito. El a remarca cu e factornan aki tambe ta pone e paisnan den mas peliger pa golpi externo, sea ta di origen economico, geopolitico of climatico.

E desafionan aki ta mustra hopi parecido na esunnan di e Small Island Development States (SIDS), cu ta reconoci mundialmente como un grupo cu tin desafionan specifico den nan desaroyo. Den contexto di Nacionnan Uni, Secretario di Estado Szabó a indica, ta haci intercambio di conocemento y ta traha riba solucionnan pa e vulnerabilidadnan y stimula e autonomia economico di e tres pais Caribense.

E Secretario di Estado a splica cu via e "Landspakketten" cu a ser acorda den 2020 cu Aruba, Corsou y Sint Maarten, e Organisacion Temporal di Trabou (TWO) ta traha hunto cu e paisnan pa fortalece institucionnan den manera general, y pa formula politica den e area economico den manera specifico.

Den e contexto ey TWO y e tres ministerio di Desaroyo Economico di e paisnan

a organisa un conferencia na nivel di funcionario, cu meta pa yega na un intercambio sostenibel di informacion y iniciativa comun riba desaroyo economico.

E Secretario di Estado ta remarca cu cooperacion ta un respuesta logico pa e limitacion di escala y e falta di capacidad institucional, y por yuda reduci e efectonan di shock externo.

El a splica cu e ministerionan di desaroyo economico di e paisnan Caribense ya ta traha hunto riba cierto tema, y den consulta cu TWO, nan a expresa e deseo pa explora mas e posibilidadnan di colaboracion, durante un reunion presencial.

El a sigui splica cu e meta di e evento tabata pa establece un programa regional di colaboracion riba cuestionnan economico. P'esey, e evento a enfoca riba intercambio, stimulacion di idea innovativo, y identificacion di areanan pa un colaboracion mas intensivo.

Secretario di Estado Szabó a informa cu e evento a conta cu participacion di mas o menos 50 persona, incluyendo presentadornan. E participantenan tabata representa diferente ministerio y organisacion publico di e cuater pais, incluyendo ministerionan di Asunto Economico, Banconan Central, y Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Presentadornan regional y internacional di entre otro e bureau di SIDS, Nacionnan Uni, CARICOM, y University of the West Indies, a complementa e experticio di e participantenan for di Aruba, Corsou y Sint Maarten.

Secretario di Estado Szabó a informa cu e programa di e conferencia a dura tres dia y durante e prome dia a enfoca riba un ampliacion di e desaroyo economico di Aruba, Corsou y Sint Maarten, y un exploracion di e maneho di SIDS. E di dos y di tres dia tabata enfoca riba intensificacion di colaboracion, mediante dies mesa rondo. Pa cada mesa, a asigna un "campeon" como punto di contacto pa e proximo paso.

Na fin di e evento, un declaracion final comun y pasonan concreto pa sigui pa dilanti a ser presenta. E Secretario di Estado a remarca cu a pone enfasis specifico riba e integracion di e municipionan special —Boneiro, Saba y Sint Eustatius—den e siguimento di e proceso.

E declaracion final ta lo siguiente:
"For di 29 te 31 di januari 2025, e paisnan di Caribe Hulandes a yega hunto pa discuti e oportunidadnan pa colaboracion economico. Nos ta declara cu nos tin disposicion pa colabora entre nos mes, den e paisnan di Caribe Hulandes, pa logra un meta comun. Ademas, comprendiendo e importancia di colaboracion cu tur seis isla di e Caribe Hulandes, nos ta disponibel pa explora e oportunidadnan pa colaboracion cu Boneiro, Saba y Sint Eustatius.

E yamada pa un plataforma (virtual) pa consulta structural ta surgi for di varios discusionnan tocante un futuro economico sostenibel pa e seis isla di e Caribe Hulandes. Ademas, e rol di dato como un recurso strategico y e colecta y uso di dato pa politica y toma di decision basa riba evidencia, ta un prioridad pa desaroyo regional.

Despues di asisti e conferencia, nos ta compromete y ta garantisa cu nos lo traduci e resultado den accionnan concreto. Asisti un conferencia no ta suficiente; e reto di berdad ta sigura cu e discusionnan aki ta bira accion concreto, cuminsando diabierna, ora nos lo identifica e tres areanan principal pa colaboracion y cuminsa discusion riba nan den nos proximo reunion.
Reconociendo cu decision final ta na nivel politico, nos ta comprometе pa informa y motiva esnan cu ta tuma decisionnan den nos paisnan. Nos lo nombra un lider di proyecto pa guia e siguiente pasonan."

Secretario di Estado Szabó a splica cu a ser acorda cu e resultado di e evento lo ser traduci den accionnan concreto, y cu identificacion di e tres prioridadnan principal ta e prome paso den e proceso. El a agrega cu tambe a ser expresa cu un lider di proyecto lo wak riba e ehecucion di e siguiente paso y lo monitor e acuerdonan.

Ademas, tambe a realisa un priorisacion di e temanan trata y e siguiente paso, cu e tres paisnan di Caribe Hulandes kier tuma hunto, y e caminda deseabel y posibel, cu sosten di TWO.

Esaki, el a indica, a resulta den e siguiente top tres prioridadnan.

Primeramente seguridad alimentario; esaki ta enfoca riba colaboracion entre isla y medionan disponibel pa garantisa seguridad alimentario. E posibel siguiente pasonan ta bira exploracion di posibilidadnan pa forma un tipo di colaboracion; apoya e agricultornan chikito den manera di reduccion di gasto di transport, compras conhunto y distribucion di producto agricola; desaroyo di politica cu ta enfoca riba implementacion di regla y medida pa regula y stimula diferente forma di agricultura; y dato y investigacion cu tin como punto di enfoke colaboracion cu universidadnan pa fortalece e colecta di dato y investigacion relevante.

Siguiente prioridad ta comercio y conectividat. E posibel siguiente pasonan pa esaki ta inclui formacion di un comision entre e islanan pa comercio y conectividat pa stimula colaboracion structural den e area aki. Ademas tambe ta mira pa investiga e posibilidad di un tratado di "open skies" y un zona economico comun entre e seis isla, y desaroyo di politica riba compras conhunto den region.

Di tres y ultimo prioridad ta economia blauw (blue economy) cu ta enfoca riba sectornan maritimo y di yate di placer. Pa loke ta e posibel siguiente pasonan, esaki ta inclui intercambio di informacion pa formulacion di politica, por ehempel ordenansa espacial maritimo y maneho sostenibel di e recursonan di lama; establece standardnan (ambiental) y haci negociacion comun, por ehempel cu compania di crucero. Tambe ta enfoca riba intercambio di conocemento pa stimula intercambio regional di tecnologia relaciona cu ocean, manera enfriamento di hotel cu awa di lama.

Pa finalisa e carta Secretario di Estado Szabó a remarca cu den e proximo periodo e lo sigui traha cu e gabinete riba desaroyo economico y autosuficiencia di e parti Caribense di Reino y lo sigui vigila y promove cooperacion entre e paisnan.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V. Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Mata dos parha… Cu un tiro…

Cu e perspectiva di un crisis mundial cu lo afecta nos tambe, no ta laga nos sin alternativa pa coregi algun cos. Un oportunidad pa 'mata dos pahra cu un tiro', pseficamente pa loke ta e menazanan pa nos turismo y nos situacion local di por ehemplo vivienda. Kico ta e situacion?

Den un anterior editorial nos a atende e asunto di e turismo di masa excesivo cu ta afectando un desaroyo berdaderamente sostenible di turismo como fuente y motor economico principal. Esaki tin entre otro di haci cu e surgimento di e fenomeno di 'Airbnb' compara cu e situacion den e sector tradicional hotelero. Pero e desaroyo di e sector di 'otro acomodacion' aki ta toca e mercado interno di vivienda tambe, unda e liber compra y ocupacion di vivienda na man di persona cu ta residencia den exterior a limita acceso local na vivienda, cu su consecuencia tambe den sentido di nivel di prijs. Lo no ta logico anto, probechando e tempo economico malo nos dilanti, pa 'pone orden den cas' y bin cu regla severo pa propiedad den man aheno cu no solamente ta occupa vivienda cu mester ta disponible pa e residente local, sino tambe cu e beneficionan di e explotacion economico di e viviendanan aki ta conduci na exportacion di ganashi, envez cu esaki ta keda re-inverti localmente.

Y ora ta pensa riba medida pa limita e fenomeno aki di explotacion stranhero di e mercado local di Airbnb, nos no mester tin miedo di 'kima curpa cu awa friu'; varios pais a tuma o ta tumando medida contra esaki caba. Pero ora tuma accion mester pensa si cu no ta trata di simplemente decreta un prohibicion pa cierto area; nos tin mester di instrumento mas refina pa haci bon trabao. Mester tene na cuenta cu nos tin dos centro di ciudad cu ta riba nos lista di tarea pa rehabilita, pa via di e deterioro sufri durante ultimo decadanan. Un cierto nivel di acomodacion turistico por ta un aporte positivo pa un tal plan di rehabilitacion pa ambos ciudad. E uso sensato di e ley di ordenamento y desaroyo teritorial por ta un instrumento pa regla esaki, cu un escogencia unda si y unda no ta permiti e desaroyo ey, y te na cual nivel.

Tambe por considera cu e persona di exterior de hecho ta hibando un negoshi na nos isla y por lo tanto mester ta registra como tal y cumpli cu tur obligacion legal corespondiente. Por ta cu de repente varios di e 'empresarionan' ey no tin tanto gana mas di tin e propiedad, si no ta un cuestion mas di paga un intermediario un 'fee' sino di tin un representante legal presente pa e NV o VBA cu nan mester lanta y laga dirigi. Segun nos opinion tin metodo anto pa descurasha e mantencion di actividad economico desde un distancia, y esaki ta hustifica tambe teniendo en cuenta e interes di e propietario di un Airbnb local, cu ta opera legalmente y mester cumpli cu tur regla empresarial, mientras e propietario stranhero ta chicando e baca y sin debido control. Tambe nan mester bay aporta na e servicionan publico, manera e purificacion di awa di desperdicio, cu mester toca tur empresa cu ta haci uso di esaki, sigur den sector turistico. Nos ta dispone, segun nos informacion, di e instrumentonan digital pa regula y controla e sector Airbnb, cu gobernacion recibiendo hopi mas ingreso, y esaki lo contribui tambe na e famoso 'level playing field' di cual ta papia hopi sin cu ta mira algo concreto.

Manera menciona anteriormente e benta di menos propiedad na stranhero lo contribui na un oferta mas amplio na e poblacion local. Esey ta positivo pero mester corda si cu esey ta trata di un tercio di nos poblacion, cu tin e capacidad financiero pa cumpra un vivienda. Asina ainda nos no ta atendiendo e interes di e dos tercera parti cu no por paga un vivienda propio. E necesidad di plannan riguroso pa atende e grupo mayoritario aki ta keda un tarea grandi pa gobernacion. Mientras tanto un posible recesion por limita considerablemente e demanda pa acomodacion turistico pa un cierto periodo. Esaki por percura pa menos demanda di labor, loke ta limita e necesidad di importa tanto labor di exterior, compara cu loke tabata e perspectiva te awor. Cu esey e presion riba mercado di vivienda lo por baha y por keda posterga te ora e situacion economico mehora; en especial esaki ta conta pa apartamento.

Por usa e momentonan aki di menos presion diario den empresa pa cuminza regula acceso na y uso di nos naturaleza mihor, di tal forma cu ora economia mehora nos tin mihor regla y control na vigor, cu e obhetivo pa di berdad eherce tal control, cu inclusion di cierto norma pa duna acceso na bishitante. Nos ta consciente di e hecho cu den circulo empresarial no tin tanto animo pa mira gobernacion regula asunto cu ta toca nan empresa, pero e ta na interes di comunidad y di nan mes tambe, cu o sin nan comprension.

Gobierno den varios sentido tin un tarea grandi su dilanti riba e terenonan menciona, fuera di e tarea di atende e problema di e sector informal, cu mientras tanto ta consisti di como 20.000 persona, entre residente oficial y persona indocumenta. Di esey por sali hopi recurso pa gobernacion, sin cu ta pone e peso riba esnan cu ta cumpliendo cu nan contribucion caba. Si haci e trabao bon, por ta cu ta mata mas di dos pahra mes...

Parlamentario Dangui Oduber a manda varios pregunta pa minister Cicilia

Miembro di fraccion di MEP, Sr. Dangui Oduber a manda e siman aki un serie di pregunta pa Minister di Turismo Sr. Cicilia referente e tema di Schiphol Group como tambe e nombramento di un CEO nobo pa e compania. Recientemente a cuminsa busca un CEO nobo pa Aruba Airport Authority y e proceso aki ta canando.

Den e acuerdo cu AAA N.V. tin cu RSG (Royal Schiphol Group) tin poni cu ta e deber y obligacion di Schiphol pa prepara un yiu di tera pa guia y lidera e organisacion. Den practica nunca (20 aña a pasa) Schiphol a sa di cumpli cu e palabracion aki. Un di e diferencianan fundamental cu nos tabatin cu Schiphol ta e hecho cu nos ta convenci cu nos tin profesionalnan local cu por maneha y lidera nos aeropuerto. Di otro banda Schiphol no tin confiansa den esey y nos ta nota cu actual Promer Minister Eman tampoco tin confiansa den nos mesun profesionalnan. Nos mester como Arubianonan siña aprecia, respeta y balora nos talentonan y profesionalnan local y mi ta sinti na Sr. Eman su expresionnan cu e no ta balora ni respeta nos yiunan di tera.

For di aña pasa juli 2024 nos aeropuerto ta wordo maneha pa nos propio profesional local y cu hopi exito. Hecho ta cu aña 2024 ta e miho aña den historia pa e compania caminda a registra un ganashi record. Cu esaki nos a demostra cu nos mes por. Nos semper a balora y aprecia trabounan di nos profesionalnan. Nos tin hende capaz, cu experiencia y conocemento pa lidera pero mester por duna nan e oportunidad.

Aña pasa december 2024 Schiphol Group a informa gobierno cu nan lo bandona Aruba e aña aki juli 2025. Pa es motibo nos kier sa kico ta e posicion di gobierno nobo. Nan SI lo acepta tur e condicionnan di Schiphol? Nan SI lo acepta pa duna Schiphol un boardseat siendo cu nan NO ta shareholder di e compania?Nan SI lo acepta un CEO di afo atrobe? Nan SI lo menosprecia nos propio profesionalnan??

Despues di a hiba un combersacion cu Minister Cicilia durante nos traspaso nos ta sinti cu e siguiente generacion kier para pa nos propio profesionalnan y localnan. Nos ta spera cu Minister Cicilia para duro y no wordo “overruled” pa Prome Minister Eman. Lo ta un lastima y desapunto grandi pa e siguiente generacion pa mira Prome Minister Eman tuma decision pa Sr. Cicilia. E ta e minister encarga cu AAA y e ta esun yama pa para pa nos propio localnan y profesionalnan.

Nos lo mira cu tempo si en berdad nos profesionalnan ta wordo balora, respeta y aprecia pa e gobierno nobo aki! Si bin un CEO atrobe di afo ta obvio cu e gobierno aki NO tin ningun clase di respet pa nos propio profesionalnan.

Como ex-minister encarga cu aeropuerto semper mi a para firme y fuerte contra tur e condicionnan di Schiphol y mi a para firme pa nos propio profesionalnan local pasobra mi ta convenci cu nos mes por maneha nos aeropuerto! Ami si ta duna balor, respet y aprecio na nos profesionalnan local!

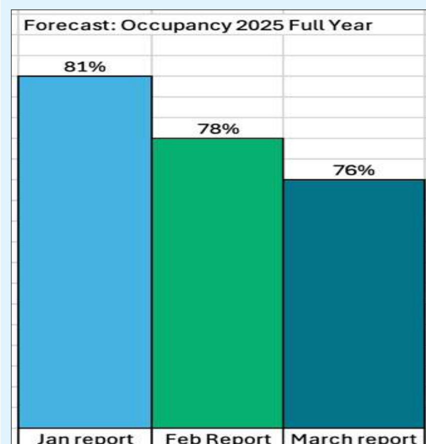
Nota di Redaccion: E articulo aki ta un opinion di Parlamentario Dangui Oduber y no ta representa opinion di corant Bon Dia Aruba.

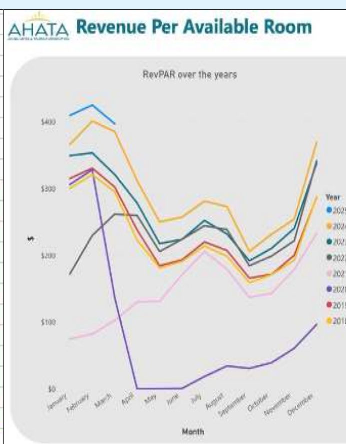
AHATA: Proyeccion pa ocupacion averahe na 2025 a baha

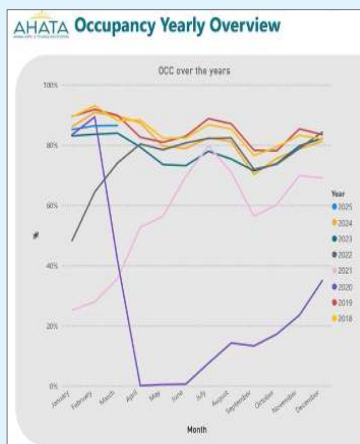
Aruba Hotel & Tourism Association (AHATA) ta acumula e cifranan di ocupacion y prijs di hotelnan tur luna y Presidente & CEO di AHATA, Tisa LaSorte, ta anuncia cu enfasis riba balor a sigui na Maart 2025. E cantidad di camber a crece na 2025 cu apertura di 2 hotel di calidad halto, y aunque cu grado di ocupacion a baha un tiki por a logra un RevPAR mas halto.

“Mester nota si cu a cuminsa experiencia menos demanda pa resto di aña, relaciona cu e situacion geo-politico actual”, Sra. LaSorte a avisa. Dos luna pasa hotelnan a proyecta cu pa aña 2025 lo tin ocupacion averahe di 81%. Un luna pasa e proyeccion a baha pa 78% y awor ela bolbe baha cu 2 punto pa 76%. Mitar di e hotelnan a raporta cu e cantidad di reservacion pa segundo mitad di aña a mengua compara cu aña pasa.

Mientrastanto, na Maart e ocupacion averahe tabata 86% y e entrada averahe pa tur camber disponibel (RevPAR) tabata $397, cual ta 3% mas halto cu na 2024. Un RevPAR mas halto ta cubri gastonan cu a crece ultimo tempo y ta resultado di enfoke riba balor y servicio.

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Tocante ‘bek’ o ‘back’, kico ta corecto?

Den e edicion di awe di nos column semanal tocante Papiamento, atencion pa un ‘feedback’ interesante y critico cu nos a ricibi. Un persona a acerca nos redaccion cu e pregunta, al caso y critico, pakico nos redaccion ta usando e palabra ‘back’ si nos Vocabulario oficial ta reconoce solamente ‘bek’ y no ‘back’. Aki nos contesta na e persona, y un ampliacion riba e tema, cu nos agradecimento pa su reaccion; sin critica no tin avance, segun nos pensamento.

Den nos trabao diario nos ta topa cu un sinfin di momento con nos mester skirbi un palabra. Den e caso aki nos por a opta pa ‘bek’, cumpliendo cu loke e Vocabulario oficial ta bisa, pero e ta laga nos cu un problema. Kico pa haci cu e tantisimo palabranan compleho unda e ‘back’ ta inclui? Por ehemplo nos conoce entre otro ‘feedback’, usa den e mesun articulo caba. Imagina cu nos a skirbi ‘feedbek’, o ‘fitbek’? Sigur nos lo a haya hopi reaccion negativo, puntrando si nos cabez no ta mucho...

Fuera di e uso di ‘bek’ o ‘back’, e pregunta legitimo ta surgi pakico ta duna mitar di e termino Ingles otro manera di skirbi y e otro parti no? Honestamente, nos no lo sa kico contesta. Definitivamente, nos no ta subi e caminda absurdo di cuminza skirbi ‘beksteidj’ envez di ‘backstage’, por ehemplo. Nos ta kere cu ta mihor cumpli cu e opcion pa simplemente skirbi tur e palabranan asina den nan forma original; asina ademas nos ta mira henter Aruba ta haci. Nos ta di acuerdo cu esey, tambe for di otro punto di vista importante: te awe nos no sa mihor cu nos Papiamento – di Aruba – ta aplica en principio un ortografia basa riba etimologia, esta, tumando na cuenta e idioma unda e palabra ta origina. Nos no tin ningun problema cu esey, aunke naturalmente awendia nos ta mira cierto desaroyo cu a permiti otro forma di skirbi un palabra. Nos ta mira esey por ehemplo den e cambio di skirbi hopi palabra segun nan ortografia original na Spaño o Portugues, pa un forma adapta. Un ehemplo ta palabra skirbi cu ‘qu’ den e forma original. Asina nos ta skirbi awendia ‘kier’y no ‘quier’ loke tabata masha comun 50 o 60 aña pasa den Papiamento skirbi. Igualmente palabra manera ‘aunke’ y ‘kico’, ‘keha’ y ‘kiebro’ cu den pasado e grupo limita cu tabata efectivamente skirbi na Papiamento tabata skirbi hopi segun e ortografia Spaño. Awendia nos Vocabulario tin un lista limita di palabra cu ta cuminza cu un ‘qu’ manera: Quechua, quehaceres, quesillo, quinceañera, quinteto, quitte, quiz, quo vadis, quorum, quotiënt. Sin embargo, no ta aparece ‘quincena’ mientras hopi hende awendia ta keda confundi ora bo skirbi ‘kinsena’..., manera e Vocabulario oficial ta dicta... Nos tin un ehemplo reciente cu ta ilustra bon con un idioma ta den progreso y cambio continuo, unda e reglanan di e Vocabulario oficial no ta parce semper aplicable: durante e crisis di Covid-19 na 2020 nos a haya nos di un dia pa otro cu un termino cu no tabata desconoci, pero tampoco di amplio uso y conocimento: ‘toque de queda’. Imagina bo cu e recadonan di noticia gubernamental lo a skirbi ‘toke de keda’? Ningun funcionario publico lo a desea di haci su mes ridiculo dilanti henter pueblo cu e forma di skirbi ey, y esey pa bon motibo.

Nos opinion den esaki ta masha simple: ningun hende mester ta di acuerdo 100% cu e forma di skirbi oficial; e ta trabao – elogiable – di hende, al fin y al cabo.

Finalmente, tin un argumento mas pa nos mantene nos ‘back’ y esey ta cu den nos educacion, cu necesariamente ta multilingual, ta importante mantene claridad y simplicidad pa e alumno. Skirbi un palabra di mesun raiz di otro forma y lagando e resto segun e raiz ey no ta aporta na claridad. Ta pesey tambe cu nos ta usa ‘usa’ y no ‘uza’, cu ta basa riba un pensamento fonologico cu segun nos nunca a cria raiz den nos Papiamento. Pesey uniformemente: usa, uso, usuario, usual, usualmente, pa mayor claridad den skirbimento. Y claro cu ta respeta opinion di otro cu no ta di acuerdo cu nos.

Estudio ta descubri conexion entre bebemento pisa y caida cognitivo

(Neurosciencenews)— Hende cu ta bebe ocho of mas bebida alcoholico pa siman tin mas riesgo di haya lesion celebral yama hyaline arteriolosclerosis, señalnan di herida celebral cu ta asocia cu memoria y problemanan cu pensamento, segun un estudio publica di 9 di april 2025, online den Neurology.

E estudio no ta prueba cu bebemento pisa ta causa herida celebral; e ta mustra solamente un asociacion. Hyaline arteriolosclerosis ta un condicion cu ta causa e adernan chikito pa bira mas smal, birando diki y stijf. Esaki ta hacie mas dificil pa sanger core, cual por causa daño na e celebro durante tempo. E ta aparece como lesionnan, areanan di tehido afecta den e celebro.

“Consumo excesivo di alcohol ta un preocupacion grandi den salud global conecta cu un aumento den problemanan di salud y morto,” segun autor Alberto Fernando Oliveira Justo, PhD, di University of Sao Paulo Medical School na Brazil.

“Nos a mira con alcohol ta afecta e celebro mientras hende ta bira mas bieu. Nos investigacion ta mustra cu consumo excesivo di alcohol ta dañino pa e celebro, cual por resulta den problemanan di memoria y pensamento.”

E estudio a inclui 1.178 participante cu un edad promedio di 75 ora nan a muri. Tur a haya autopsia di celebro. Investigadornan a examina tehido di celebro pa busca señalnan di herida celebral incluyendo ‘tau tangles’ y hyaline arteriolosclerosis. Tambe nan a midi e peso di celebro y haltura di tur participante.

Miembronan di famia a contesta preguntanan tocante e habitonan di e participantenan pa loke ta consumo di alcohol.

Despues investigadornan a dividi e participantenan den cuatro grupo: 965 cu nunca tabata bebe, 319 bebedo modera cu tabata consumi siete of menos bebida pa siman; 129 bebedonan pisa cu tabata bebe ocho of mas bebida pa siman; y 368 ex-bebedo pisa.

Investigadornan a defini un bebida di tin 14 gram di alcohol, cual ta aproximadamente 350 ml di cerbes, 150 ml di biña of spiritnan destila.
Di esnan cu nunca tabata bebe, 40% tabatin lesionnan vascular den celebro. Di e bebedonan modera, 45% tabatin lesionnan vascular. Di bebedonan pisa, 44% tabatin lesionnan vascular. Di e ex-bebedonan pisa, 50% tabatin lesionnan vascular.

Despues di ahusta pa factornan cu por afecta salud celebral manera edad na momento di morto, humamento y actividad fisico, bebedonan pisa tabatin 133% mas riesgo di tin lesion vascular den celebro compara cu esnan cu nunca a bebe, ex-bebedonan pisa tabatin 89% mas riesgo y bebedonan modera 60%.

Investigacion tambe a descubri cu bebedonan pisa y ex-bebedonan pisa tabatin mas riesgo di desaroya tau tangles, un biomarca asocia cu malesa di Alzheimer, cu 41% y 31% mas riesgo, respectivamente.

Ex-bebedonan pisa tabata asocia cu grado mas abao den masa celebral, un proporcion mas abao di masa celebral compara cu masa corporal, y habilidadnan cognitivo mas malo. No a descubri ningun conexion entre bebedonan pisa y modera y grado di masa celebral of habilidad cognitivo.

Justo a nota cu, ademas di heridanan den celebro, a observa habilidadnan cognitivo afecta solamente den ex-bebedonan. Investigadornan tambe a descubri cu bebedonan pisa a muri en averahe 13 aña mas trempan cu esnan cu nunca a bebe.

“Nos a descubri cu bebemento ta directamente conecta cu señalnan di lesion den celebro, y esaki por causa efectonan den plaso largo riba salud celebral, cual por afecta memoria y habilidad di pensamento,” Justo a bisa.

“Pa compronde e efectonan aki ta crucial pa conscientisacion di salud publico y pa sigui implementa medidanan preventivo pa reduci bebemento pisa.” un limitacion di e estudio tabata cu e no a observa participantenan prome cu morto y no tabatin informacion riba e duracion di consumo di alcohol y habilidadnan cognitivo.

Potretnan ilustrativo.

Polis ta busca dos homber pa bati un homber homosexual ora e tabata sali for di tram di Amsterdam

(NLTimes) - Polis ta buscando dos homber en conexion cu un incidente di "gay bashing" na Amsterdam diamars anochi. E dos hombernan a agredi verbalmente y fisicamente un homber di 24 aña pa motibo di su orientacion sexual, polis a bisa.

E homber di 24 aña a baha for di e tram na haltura di Kinkerstraat na Amsterdam pa mas o menos 11:50 p.m. riba diamars. Mesora e dos hombernan a grit'e "homo". Ora cu el a confronta nan riba esaki, nan a atak'e y batie, net banda di e tram.

E victima a haya lesion na su cara y parti ariba di su curpa, pero no tabatin mester di tratamento den hospital. Un persona cu tabata para eynan a brind'e ayudo, y e dos malhechornan a huy den direccion di Postjesweg.

Polis ta buscando testigonan di e incidente di "gay bashing" aki. Investigadornan tambe a pidi cualkier persona cu tin imagennan di video relevante pa entrega esaki na polis.

"Pa ser agredi, discrimina, insulta, y menasa pa motibo di bo origen, orientacion, religion, genero, of cualkier otro motibo ta algo cu ta inaceptabel y algo cu no ta permiti na Hulanda na ningun momento," polis a bisa.

Dialogo social ta clave pa enfrenta e tripel crisis den Latinoamerica y Caribe

Cumbre di CESISALC na Guatemala ta pidi accion dicidido basa riba dato y cooperacion

Representantenan di e ret regional CESISALC (Red de Consejos Económicos y Sociales e Instituciónes Similares de América Latina y el Caribe) a topa dia 31 di maart ultimo na La Antigua, Guatemala, pa e reunion anual di e red. E evento aci tabata bou di liderazgo di Conseho Social Economico di Corsou (SER) cu tin e presidencia di e red regional aci for di september 2023. Raúl Henriquez, Director y Secretario General di SER a presidi e sesion.

Durante su discurso di apertura, Henriquez a trece un advertencia cla pa dilanti: Latinoamerica y Caribe ta memey di un "tripel crisis integral": aumento di desigualdad social, trabou sin siguridad structural y un medioambiente fragil. Segun datonan recien di Comision Economico pa Latinoamerica y Caribe (CEPAL), e 10% mas rico ta tene mas cu 55% di tur ingreso, mientras cu e 50% di mas pober por sobrevivi cu 10% so. Mas cu 50% di forsa laboral ta traha den sector informal, sin derechonan laboral of beneficionan social.

Segun señor Henriquez: " aworaki no ta tempo pa comentarionan pasivo". "Dialogo social mester sali for di ambito tecnocratico y drenta centro di maneho publico. Nos legitimidad no ta bini for di simbologia, sino for di nos capacidad pa ofrece solucionnan structural pa problemanan structural."

Di reflexion pa accion strategico

Durante e sesionnan di trabou y tayernan, esnan presente a trata tecnicanan innovativo pa participacion digital, renobacion di institucionnan y uzo di dato pa formula maneho publico. Si dialogo social ta bon organisa y basa riba evidencia real, e ta sigui como un di e miho herramentnan pa contraresta desbalanse social y yuda formula maneho publico inclusivo y sostenibel.

Entre esnan cu a contribui tabatin Dr. Vasco Torres de León, director di e Escuela Interamericana di Diálogo Social, Tripartismo y Resolución de Conflictos, cu base na Panamá, Dr. Caryl Alonso Jiménez, Guatemalteco, docente academico y experto internacional riba maneho gubernamental y dialogo social, y Rodrigo Mogrovejo, di e Organisacion Internashonal di Trabou (OIT). Nan a pone enfasis riba fortalece capacidad di institucionnan, specialmente den paisnan manera Honduras y Peru, caminda mercado laboral ta instabil y polarisacion social ta crea riesgonan real pa stabilidad democratico.

Intercambio di conocemento y aliansa nobo

Despues di e encuentro di CESISALC, a sigui, di dia prome pa 3 di april ultimo, e programa INTERCOONECTA, dirigi pa e Agencia Spaño di Cooperacion Internacional (AECID). Tema principal tabata proteccion di mucha, lucha contra pobresa y formalisa dialogo social den ley di cada pais.

A presenta un publicacion nobo cu ta mustra contribucion real di dialogo social na e Obhetivonan di Desaroyo Sostenibel (ODS) di e Agenda 2030. Tambe a lansa di manera oficial e red Iberoamericano RICESIS durante e evento, pa fortifica relacion di cooperacion entre consehonan social economico di Latinoamerica, Spaña y Portugal.

Transmision di liderazgo ta cerca. Como ta custumber den ambito di e red CESISALC, na mei proximo lo tuma luga un reunion preparatorio di forma virtual pa dicidi cua país lo tuma e presidencia rotativo di e red despues cu e mandato di Corsou finalisa na september 2025. E transmision aki lo tuma luga di un forma transparente, cu respet mutuo y den un spirito di cooperacion.

E cumbre a cera cu un yamada urgente pa accion colectivo: "E grado di complehidad di e tempo cu nos ta bibando, no mester stroba nos," Henriquez a comenta. "E mester duna nos e empuhe necesario pa sigui innova, traha hunto y actua di forma contundente. Futuro no ta warda.

Ta na nos pa diseña e futuro ey hunto, di forma colectivo, consciente y etico".

Minister di Asilo a tuma e decision pa retrasa revocacion di ley di distribucion di asilo segun prome minister

(NLTimes) - Minister di Asilo Marjolein Faber a tuma e decision pa no entrega mesora un proposicion di ley na Gabinete Schoof pa revoca e Ley di Reparticion door di traha prome un "outline document". Prome minister Dick Schoof a bisa esaki diabierna den su rueda di prensa semanal. Durante e conferencia di prensa ey, lider di PVV Geert Wilders a skirbi e prome minister riba X: "Ki disparate cu un documento di schema mester a bin prome."

Schoof a nenga di responde na e mensahe di Wilders. "Mi ta djis tumando nota di esaki."

E Ley di Distribucion ta ser usa pa controla e distribucion di solicitantenan di asilo den varios municipio. Gabinete Schoof kier revoca e ley aki, pero e prome minister a bisa cu esaki no ta posibel te den zomer.

Schoof tambe a nenga di duna comentario riba e decision di Faber pa no contesta ningun pregunta tocante e presupuesto di asilo of revocacion di e Ley di Distribucion. E minister di PVV a laga hopi sorprendi pa su decision di evita prensa prome y despues di e reunion semanal di Conseho di Minister.

A ser informa mas tempran diabierna cu Faber mester di otro 3.5 biyon euro pa realisa su plannan pa e recepcion y decoracion di e solicitantenan di asilo. E minister a pensa cu e lo por a reduci e gastonan cu 80% pa 2027, pero awor e ta hala atras di e declaracion ey.

"Tur minister ta haci nan propio escogencia den esaki. E ta un decision cu el a tuma su mes. Esey ta permiti. Mi no por drenta den su cabes." Schoof a bisa ora a puntr'e tocante e comportacion.

Ora a puntr'e dicon Faber no kier contesta ningun pregunta tocante e discusionnan cu e ministernan a tene tocante potencialmente revoca e Ley di Distribucion, algo cu Faber a bin ta pushando p'e desde cu el a huramenta como minister, un vocero di Faber a contesta: "Ta p'esey."

Geert Wilders tabata rabia pa e comentarionan di Schoof cu un documento di schema mester a bin prome cu e Ley di Distribucion por a ser revoca. "Ki bagamunderia cu mester tabatin un outline note prome. Retira e ley ey lihe, Hulanda ta yen di buscador di fortuna y no por warda! Y stop reunificacion di famia mesora, mescos cu Austria ta bay haci!," el a skirbi riba su cuenta di X.

Ministerio di Asuntonan Social a haya orden pa elimina tur dato recolecta ilegalmente riba Musulmannan

(NLTimes) - Autoriteit Persoonsgegevens (AP) a duna orden na e minister di Asuntonan Social y Empleo pa elimina tur e datonan personal recolecta ilegalmente cu e ministerio tin di miembronan di comunidadnan musulman. E datonan a ser obteni via investigacionnan secreto, di cual e moskeenan y pueblo no tabata na altura di dje.

Pueblo lo tin dos luna mas pa wak ki informacion gobierno a recolecta riba nan entre 2016 y 2019. E ministerio a haci 12 investigacion durante e tempo ey, den cual 31 persona a ser investiga specificamente, AP a descubri. E ministerio kier a usa esaki pa traha un mapa di salafismo y radicalisacion.

AP a cuminsa un investigacion den e accionnan di e ministerio dia 23 di september 2023. E Autoridad di Proteccion di Dato a wak den tres mil documento, incluyendo rapportnan, transcripcion, e-mailnan y nota.

"E rapportnan riba e investigacionnan di e personanan aki ta contene datonan personal manera nomber, educacion, doño di trabou, funcion, comportacion, creencia y ideanan religioso. Ademas, 100 di persona ta ser menciona den rapportnan y otro documentonan. Nan nombernan ta ser menciona, y nan relacion cu e persona a ser investiga," AP a bisa.

AP a notifica e ministerio di nan obligacion pa informa tur e ciudadanonan cu nan a recolecta datonan ilegal riba nan derecho pa entrega un peticion pa wak e informacion. Despues e ministerio a manda un carta notificando e pueblo di nan derecho pa entrega un peticion di acceso. 12 persona tambe a haya un carta di disculpa di minister di asuntonan social e tempo ey, Karien van Gennip.

"Bida di hendenan inocente a ser investiga sin nan conocemento. No pa un servicio di inteligencia of polis pero pa un ministerio. Esaki tabata robes y discriminatorio. E ministerio a reconoce esaki, y esey ta un bon prome paso. Pero esey no ta e fin di e historia. E ministerio mester destrui e datonan recolecta ilegalmente den e dos luna pa e hendenan tin e oportunidad ainda pa mira kico exactamente tin a registra tocante nan," Aleid Wolfsen, e presidente di AP, a bisa.

Colombia: Capital ta stop racionamento di awa relaciona cu secura

(AP) — Memey di e cumbrenan Andino y conoci pa su yobidanan stabiel, capital Colombiano antes tabata parce immuun na scarsedad di awa. Pero e sentido di seguridad ey a desvanece na momento cu un secura sin paro a laga e reservanan di Bogota na nivelnan historicamente abao, forsando autoridadnan un aña atras pa raciona awa pa prome biaha den mas cu cuatro decada.

Cada nuebe dia, mas cu 8 miyon persona den e ciudad y e 11 municipalidad rond a keda sin awa pa 24 ora. Hogar y negoshi a haya nan mes forsa pa adapta door di warda awa di antemano y baha consumo diario.

Alcalde di Bogota, Carlos Fernando Galan, a anuncia ayera cu e racionamento ta bay stop awe diasabra, declarando cu a resolve e crisis danki na mehoramento den yobida, esfuersonan efectivo di conservacion, y e expansion di un planta di tratamento cu a alivia demanda riba reservoir, cu a cay na nivelnan record abao aña pasa.

E racionamento di un aña ta sirbi como un recordatorio di con extremonan climatico ta dunando forma nobo na bida urbano – y un advertencia pa otro ciudadnan enfrentando cada bes mas stress di awa memey di aumento den temperatura global.

E experiencia di Bogota no ta unico. Na Brazil, Sao Paulo a tuma medidanan drastico pa spaar awa pa motibo di secura, igual cu Cape Town a haci na Sur Africa, cu a yega seriamente cerca di keda sin awa completamente pa motibo di un secura cu a cuminsa na 2015.

Expertonan ta bisa cu scarsedad di awa induci pa secura probablemente ta bay intensifica, a menos cu ciudadnan adopta solucionnan "suave" – manera practicanan di uso sostenible di awa – y inversion a largo plaso riba infrastructura.

E scarsedad "probablemente ta bay ta empeora den futuro, si no tin cambio significante," segun Charles Wight, director di investigacion na Water Witness, un non-profit basa na Reino Uni.

A diferencia di coriente, cu por obtene di energia solar of di biento, alternativanan pa awa ta limita. E prome stap ta reduci demanda. Esaki ta rekeri manehonan top-down pa pone hende conserva, of forsa nan pa haci esaki.

Na Bogota, oficialnan a promove conservacion mediante mensahenan publico. Den un apelacion awo famoso, e alcalde a curasha residentenan pa "baña hunto" pa scapa awa.

E ciudad tambe ta studiando su potencial di grondwater, dependiendo te awo casi completamente riba reservoirnan yena pa yobida.

"Bogota mester spera cu e frecuencia di secura extremo ta bay duplica y nan intensidad ta bay multiplica cu tres," segun Christopher Gasson, cabesante di Global Water Intelligence, cu ta provee informacion na negoshi pa industria di awa. "Ta virtualmente imposible pa e ciudad maneha su suministro di awa sin inversion masivo," el a bisa.

Ecuador preparando pa segundo vuelta di eleccion

(AP) — Den un panorama politico polarisa, votadornan Ecuatoriano ta bay scoge diadomingo awo entre un miyonario incumbente jong, y un abogado iskierdista, pa lidera e pais Sur Americano pa proximo cuatro aña.

Presidente Daniel Noboa y e retador iskierdista Luisa Gonzalez ta bay enfrenta den un segundo vuelta presidencial mientras Ecuatorianonan un biaha mas ta busca pa haya un solucion pa e extorsion, asesinato, secuestro y otro crimen cu a compaña nan desde cu e pais a sali for di pandemia.

Noboa y Gonzalez a avansa na e segundo vuelta despues di ta e vote-getternan top den e prome ronda di eleccion na februari. Noboa a ricibi 44.16% di voto y Gonzalez 44%.

E voto diadomingo ta bay ta un ripiticion di e eleccion rapido na october 2023 cu a gana Noboa un presidencia di 16 luna. E ta bay test e influencia duradero di mentor di Gonzalez, ex-presidente Rafael Correa.

Kico ta den mente di votadornan?
E violencia persistente cu Ecuador a cuminsa cuatro aña pasa. E aumento den crimen ta mara na traficacion di cocaina produci na bisiñanan Colombia y Peru.
Noboa, cu a asumi su cargo na november 2023, a declara Ecuador den estado di "conflicto arma interno" na januari 2024, permitiendo e desplega miles di soldad riba caya pa combati gang, y acusa hende cu cargonan di terorismo pa supuesto vinculo cu gruponan di crimen organisa. E tasa di homicidio a baha di 46.18 pa 100mil persona na 2023, na 38.76 pa 100mil persona na 2024.

Pero a pesar di e reduccion, e tasa a keda hopi mas halto cu e 6.85 homicidio pa 100mil persona mira na 2019. Otro crimen, manera secuestro of extorsion, tambe a aumenta, dunando hende miedo pa sali di nan cas. Algun di e tacticanan pisa di Noboa pa combati crimen a ricibi scrutinio paden y pafo di e pais, pa test e limite di ley y norma di gobernacion.

E aumento di crimen ta vincula na traficacion di cocaina produci na bisiñanan Colombia y Peru.
A pesar di ideologianan politico opuesto, ambos candidato a priminti politicanan fuerte contra crimen, miho ekipo pa agentenan di ley, y ayudo internacional pa combati cartel y gruponan criminal local.

Votadornan tambe ta preocupa pa nan cartera.
Apenas 33.7 porciento di Ecuatoriano den edad di traha tabatin trabao formal fin di aña pasa, segun Instituto di Estadistica y Censo di e pais.

Noboa, un sostenedor di mercado liber, a priminti di crea miyones di cupo di trabao den cuatro aña door di ofrece incentivo pa contrata hende jong y modifica e sistema educativo pa mehora oportunidad di empleo. Gonzalez, di su banda, a bisa cu e ta bay crea 2 miyon cupo di trabao mediante un strategia cu ta inclui aumenta gasto den proyectonan di obra publico.

Mas di 13 miyon persona ta eligible pa vota, cu ta obligatorio pa adulto te cu 65 aña di edad. E ta opcional pa hende di 16 y 17 aña, y mayor di 65. Si no vota, ta ricibi un multa di $46.

Autoridadnan electoral a prohibi votadornan di saca potret di nan papela durante e eleccion aki. Conseho Nacional Electoral a bisa cu a adopta e medida pasobra gruponan criminal a forsa hopi votador. Cualkier persona cu viola e prohibicion ta enfrenta un multa maximo di $32mil.

Prisoneronan wardando nan sentencia a emiti nan voto riba diahuebs.

Puerto Rico: LUMA Energy ta cuminsa instala 1.5 miyon meter inteligente na Puerto Rico

(ElNuevoDia) - LUMA Energy a anuncia diabierna cu a cuminsa instala meternan inteligente, e proyecto mas caro cu e consorcio lo emprende cu fondonan federal aloca pa reconstruccion di e sistema electrico despues di e impacto devastador di horcan Maria na 2017.

Specificamente, pa reemplasa 1.5 miyon meter lo rekeri un inversion di $786 miyon den fondonan federal, cu e gobierno di Puerto Rico cubriendo otro 10%, treciendo e gasto total na aproximadamente $870 miyon, Juan Rodríguez, Vice Presidente Senior di Programanan di Capital di LUMA a splica.

“Awe ta un dia historico pa e red electrico aki na Puerto Rico. Awe, nos ta celebra e comienso di Fase 2 di e proyecto di meter inteligente, un iniciativa sosteni pa fondonan federal,” Rodríguez a bisa, aclarando cu ningun cliente lo ser cobra pa e mehoracion di ekipo.

Ta trata aki di dos aparato blanco: uno chikito, pa residencianan, y uno mas grandi, pa negoshinan. Tur dos ta ser produci pa Itron y lo ser instala pa subcontratistanan Portoriqueño.

E proyecto di instalacion a cuminsa dos siman pasa na e compleho residencial Nemesio Canales na San Juan, pero ta te awe el a ser presenta oficialmente pa funcionarionan di LUMA, cu ta encarga cu transmision y distribucion di energia.

E cambio aki lo modernisa e sistema door di genera comunicacion continuo, den tempo real entre e operacionnan di LUMA y subscritornan.

“E meternan (nobo) aki lo yuda nos alcansa un eficiencia y efectividad hopi mas grandi, identifica areanan sin servicio, y despacha tripulacion mas precies na e areanan afecta. Esaki ta provee un contesta rapido y tambe ta duna consumidornan mucho mas informacion, cu nan por haya acceso casi den tempo real tocante nan consumo. Den futuro por haci ahustenan di consumo Den futuro, tambe por ser estableci riba tasanan di tempo e uso, y esaki ta comun den hopi utilidad rond mundo. Clientenan lo tin hopi mas informacion pa controla nan consumo di coriente miho,” Rodríguez a splica den un conferencia di prensa for di e compleho residencial.

“Esaki ta un proyecto cu lo beneficia nos grandemente. E ta parti di e transformacion electrico na Puerto Rico. Pues e ta algo hopi importante pa LUMA. Esaki ta un red... e meternan aki tur lo ser integra den e centro di comunicacion. E lo crea visibilidad, un red di telecomunicacion, y dato di consumo di cliente. E ta un proyecto cu nos ta move den direccion di e transformacion di e sistema electrico. Na final di dia e sistema electrico lo ta algo cu lo ta completamente integra, cu gran parti di e ekipo interconecta, hopi dato, y hopi visibilidad den tempo real den e sistema y cualkier fluctuacion di voltahe of interupcion di cliente, loke ta permiti nos responde mas lihe na servicio di cliente,” el a agrega.

E cambio di e loket, e medio aki a confirma, ta rapido. Pero, e ta nifica cu e cliente lo keda sin coriente pa varios minuut.

Entre otro e empleadonan cu ta eherce e trabao mester registra cual meter lo ser cambia y cual lo ser instala. Adicionalmente, nan mester capta e registro di consumo for di e unidad bieu y verifica e voltahe riba e liña. Despues, e meter bieu ta ser kita y esun nobo ta ser instala.

E meternan ta ser instala na mesun momento cu LUMA ta instalando e sistemanan di comunicacion cu lo a ricibi tur e frecuencianan di radio cu e aparatonan nobo ta emiti pa registra fayonan di sistema y consumo di energia, entre otro.

Rodríguez a comenta cu, for di aña pasa, a evalua e localidadnan unda nan lo ser instala. E evaluacion aki, cu ta constitui fase 1 di e proyecto, a cuminsa na San Juan. El a plama pa Carolina, Trujillo Alto, Fajardo, Bayamón, Caguas y Dorado.

Influencer Andrew Tate acusa di punta arma den muhe su cara

(AP) - 1 di 4 muhe demandando e influencer Andrew Tate pa agresion sexual a bisa cu el a dal e cu un faha y a pone un arma di candela den su cara, segun documentonan di corte cu a keda entrega na Londres.

E acusacionnan a keda entrega ana pasa pero a bini dilanti diahuebs, algun dia prome cu e prome audiencia den e caso civil proximo siman den corte di nivel halto. Tate, di 38 aña, no lo ta presente mirando cu su persona y su ruman homber Tristan Tate ta enfrenta acusacionnan di trafico humano y forma un gang criminal pa sexualmente explota hende muhe na Romania.

E muhe acusando cu Tate a pone un arma di candela den su cara a bisa cu e ex kickboxer a bis'e “bo ta bay haci loke mi bisa of bo ta paga” ora cu el a haci esaki. E no a keda cla si e arma tabata real of un replica. Tambe el a bisa cu Tate a dal e cu un faha y tabata haci esaki ora cu e no tabata baha for di cama y haci trabao pa su negoshi di webcam.

Dos di e muhenan involucra den e demanda civil tabata traha pa Tate su negoshi di webcam, y dos ta ex pareha di e influencer. Nan identidad no a keda revela di acuerdo cu e practica legal na Inglatera. E incidentenan ta acusa di a tuma luga entre 2013 y 2015.

Vocero di Tate, ken tin miyones di siguido online - varios di nan mucha homber hoben atrai pa e bida luhoso cu e ta proyecta - , a bisa cu e acusacionnan den e documento “no a keda proba” y ta “categoricamente” nenga.

“Specificamente, e ta nenga cu el a yega menasa un hende cu arma di candela, a haci actonan sin consentimento y a somete cualkier individuo na daño fisico of psicologico,” segun respuesta entrega pa su abogadonan.

Reino Uni su Crown Prosecution Service a dicidi di no persigui Tate pa acusacionnan di agresion sexual den 2019. 3 di e victimanan den e demanda actual tabata suheto di investigacion di polis cu e fiscalnan a scoge di no persigui.

E rumannan, kende ta ambos ciudadano Britanico y di Merca, a keda deteni na Romania den fin di 2022 y a keda acusa formalmente aña pasa bao cargo cu nan a participa den un organisacion criminal cu a atrae hende muhe pa Romania, unda supuestamente a explota nan sexualmente. Andrew Tate tambe a keda acusa di violacion. Nan ta nenga tur e acusacionnan den nan contra.

Nan ta enfrenta extradicion pa Reino Uni despues cu nan proceso na Romania caba, despues cu Inglatera su Bedfordshire Police a haya un ordo di detencion Europeo pa acusacionnan separa di violacion y trafico humano cu ta involucra diferente hende muhe entre 2012 y 2015.

Luna pasa, Andrew Tate su ex pareha, Brianna Stern a entrega un demanda den su contra na Los Angeles unda el a acusa su persona di agresion y agresion sexual. Tate ta nenga e acusacionnan

Memoria Ancestral a ricibi un caluroso recepcion na Curaçao International Film Festival

Memoria Ancestral, e potente documentario Arubiano explorando e herencia di sclavitud y colonialismo, tabatin su estreno oficial ayera nochi na Curaçao International Film Festival, ricibiendo un respuesta positivo di e publico durante su proyeccion y sesion di pregunta y contesta despues di e pelicula.

E pelicula a wordo presenta como parti di e programa Caribbean Focus 4, cu tabata centra riba e tema di identidad. E vitrina tematico aki a conta cu cuater pelicula di e region, unda cu cada un tawata tin nan conexion cultural y historico.

Cas di Cultura su Director Vicky Arens y Head of Programming Lotte van den Heuvel actualmente ta asistiendo na e festival na Curaçao y tabata presente pa e estreno.

Na encargo di Cas di Cultura y crea pa Natusha Croes, Layzima Emerencia, y Darwin Winklaar, Memoria Ancestral ta un produccion multidisciplinario traha den colaboracion cu academiconan, institucionnan, y expertonan di experiencia di Aruba. E ta bolbe bishita e sclavitud Afro-Indigena y influencianan colonial profundamente ankra den pasado di Aruba.

E inclusion di e documental den e festival prestigioso aki, cu ta tuma luga di 9–13 di April 2025, ta un momento di orguyo no solamente pa e creadornan y e comunidad di Aruba pero tambe pa e region di Caribe mas amplio segun cu e ta sigui comparti su historia compleho y rico cu mundo.

Memoria Ancestral a bira posibel door di sosten di Mondriaan Fonds y DNB Fonds Caribisch Deel.

Cu bista riba su vuelo espacial, Katy Perry ta lesa Carl Sagan y ta canalisando su "femenino divino"

(AP)—Despues di un dia largo di preparacion pa su tour mundial binidero, Katy Perry a dicidi pa cuminsa lesa par buki pa yud'e relaha prome cu drumi.

"Mi tabata scuchando 'Cosmos' di Carl Sagan y lesando un buki riba teoria di cuerde," el a recorda. "Semper mi tabata interesa den astrofisica y interesa den astronomia y astrologia y streanan. Nos tur ta traha di tera espacial y nos tur ta bin for di streanan."

Pero e superestrea di pop tabata motiva pa mas cu solamente curiosidad. Dialuna, e lo uni cu e comprometida di Jeff Bezos Lauren Sanchez, reportero Gayle King y tres otro dama riba un vuelo espacial riba Blue Origin. Perry a papia cu The Associated Press durante preparacion na California diaranson, algun dia prome cu e ta planea pa bay Texas pa train.

"Mi ta papia cu mi mes tur dia bisando, 'bo ta balente, bo ta atrevido, bo ta bay haci esaki pa e proximo generacion pa inspira asina hopi hende pero specialmente muchanan muhe por bisa nan por bay den espacio den futuro. Sin limitacion'", el a bisa.

Perry a bisa cu e ta preparando "psicologico" pa e vuelo espacial por medio di lesa bukinan for di difunto cientifico Sagan y otro cientifico. "Mi ta hopi emociona tocante e ingenieria di tur cos. Mi ta emociona pa siña mas tocante STEM y tocante e matematica cu ta rekeri pa cumpli cu algo asina," el a bisa.

Un vuelo espacial ta parce un aventura adecua pa Perry, di ken su coleccion di canticanan mas popular ta inclui "E.T." y "Firework", como tambe himnonan femenino manera "Roar" y "WOMAN'S WORLD", di su ultimo album.

Perry a bisa cu tur ora e haci algo nobo y yen di suspenso, e ta tuma un bista paden pa forsa y confiansa. "Usando e divino femenino cu mi a nace cune y cu definitivamente a sali mas ora mi a haya mi yiu muhe. Siguramente e sentimento aki a bira mas fuerte. Pa ta un mama ta haci bo mas fuerte cu e tipo di poder ey," el a bisa.

Bezos su compania di raket Blue Origin a anuncia e tripulacion den februari. Sanchez, un piloto di helicopter y ex-reportero, a scoge e damanan cu lo uni cune riba un vuelo espacial di dies minuut for di West Texas abordo un raket nobo di New Shepard. Perry, Sanchez y King lo ser acompaña pa Aisha Bowe, ex-cientifico di raket pa NASA ken awor ta hefe di un agencia di ingenieria, cientifico di investigacion Amanda Nyugen y productor di pelicula Kerianne Flynn.

"Mi ta sinti hopi agradecido y humilde y honra pa ser invita y inclui den e grupo increible aki," Perry a bisa. Ora e bira nervioso tocante e biahe, e ta recorda su mes con importante e ta.

Blue Origin a bula turistanan riba vuelonan cortico pa espacio desde 2021, despues cu Bezos a bula cu su ruman homber pa e biahe inaugural; e biahe binidero aki lo ta e di 11 vuelo humano di e compania. Algun pasahero a ricibi vuelonan gratis, mientras cu otronan mester a paga un suma enorme pa e experencia. E compania a nenga di comenta riba ken ta financiando e vuelo di dialuna.

E noticia di e biahe binidero no a keda sin mira critica, mas recien for di actriz Olivia Munn, ken a critica e costo y publicidad di e mision. Pero Perry ta kere cu un tripulacion di hende muhe—e prome desde e vuelo soltero di Valentina Tereshkova na 1963—tin consecuencianan historico. Apenas 14% di hende cu a bay den espacio tabata hende muhe. "E ta un momento importante pa e futuro di biahe espacial comercial den futuro y pa humanidad en general y hende muhe rond mundo," el a bisa.

Administracion di Trump lo referi Maine na e departamento di Husticia tocante participacion di studiantenan transgenero den deporte

(AP)—E deadline a yega diabierna pa oficialnan di Main yega na un resolucion cu e departamento di Educacion Mericano tocante un hallazgo cu e estado a viola leynan antidiscriminacion por medio di permiti atletanan transgenero participa den deporte femenino.

E departamento di Educacion a bisa na maart cu un investigacion a conclui cu e departamento di Educacion na Main a viola e ley federal Title IX por medio di permiti mucha muhe transgenero di participa den equiponan femenino. E investigacion a sigui un desacuerdo publico entre gobernador Democratico di Maine Janet Mills y presidente Donald Trump durante un reunion di gobernadornan den februari.
E Oficina di Derechonan Civil di e departamento di Educacion a emiti un ultimo advertencia dia 31 di maart bisando cu e estado mester cumpli cu e ley den dies dia di trabao of enfrenta enforsamento for di e departamento di Husticia. E deadline tabata ayera diabierna.

Oficialnan di Educacion na Maine a nenga di duna comentario riba e investigacion. Trump a bisa cu e estado ta riesga perde financiamento federal si e no cumpli. "E apatia di e departamento di Educacion na Maine (MDOE) pa nan atletanan femenino ta sorprendente. Por medio di nenga pa cumpli cu Title IX, MDOE ta permiti—es mas, curasha—competidornan masculino pa menasa e seguridad di atletanan femenino, inhustamente obtene medayanan di e atletanan femenino, y nenga oportunidad igual na mucha muhenan den actividadnan educacion pa cual nan ta garantisa di haya bao Title IX," segun Craig Trainor, secretaria asistente pa e Oficina di Derechonan Civil di e departamento.

Financiamento federal ta critica pa scolnan na Maine. Maine a haya 358 miyon dollar den financiamento federal pa scolnan K-12 na 2021-22, of 10% di su presupuesto, segun data di Censo. Aproximadamente 13% di e placa ey a bay na Title I, 14% pa educacion special y 20% pa programanan di nutricion pa muchanan manera almuerzo na scol. Title I ta provee asistencia financiero na districtonan escolar pa yuda muchanan mas pober.
Casi mita di e fondo federal tabata simplemente marca como "otro," cual probablemente ta referi na e fondonan di alivio pa COVID cu scolnan a haya e aña ey. Prome cu e pandemia, Maine a haya 6% di su fondo for di fuentenan federal, casi 185 miyon dollar na 2018-19.

E problema di financiamento pa scol y participacion di muchanan transgenero den deporta na Maine a cuminsa bira mas tenso ora Mills y Trump a pleita tocante e topico durante un reunion na e Cas na Blanco. Durante e reunion, Trump a menasa di kita financiamento federal for di Maine si e estado no cumpli cu su orden ehecutivo prohibiendo atletanan transgenero di participa den deporte.

Mills a responde: "Nos ta mira bo den corte."

Un tempo despues, e departamento di Educacion y e departamento di Servicionan Humano y Salud a lansa investigacion den e estado. Oficialnan di Servicionan Humano y Salud a bisa na maart cu e departamento di Educacion na Maine, e Asociacion di Cabesantenan na Maine y un scol secundario ta cada un den violacion di Title IX pa via di e participacion di atletanan transgenero. E departamento di Salud ya a referi e asunto na e departamento di Husticia pa enforsamento den corte.
E asociacion di cabesante y districto escolar a bisa cu nan no lo cumpli cu un acuerdo proponi pa prohibi e atletanan. E departamento di Educacion na Maine a nenga pa duna comentario.

Republicanonan di Maine, ken ta den minoria den ambos camara di e legislatura, a pone presion riba e Democratanan di e estado pa resolve e investigacion. Lider Republicano di House, Billy bob Faulkingham, papiando durante un conferencia di prensa, a bisa cu Mills a crea un "situacion di rehen" cu ta perhudica financiamento federal.

Gruponan di derecho pa e comunidad LGBTQ+ a defende e acercamento di e estado. "Nos no ta bay complace y nos no ta bay bandona nos comunidad transgenero," EqualityMaine a bisa riba red social.

Autoridadnan federal tambe a bisa cu nan ta investigando Maine debi na declaracionnan cu districtonan escolar den e estado ta viola ley federal por medio di retene informacion tocante e transicion di genero di studiantenan for di nan mayornan.

Justin Rose liderando Masters y ta spera di por keda den avance e biaha aki

(AP)—Justin Rose a kibra un record di Masters cu el a comparti previamente cu Jack Nicklaus, cual lo sugeri cu e ta den e miho compania na e torneo di Augusta National.

Rose a cuminsa e Masters cu 7-under 65 pa crea un avansa di tres tiro, e di cinco biaha el a al menos comparti e avance despues di un ronda. Nicklaus a haci esey cuatro biaha. Nicklaus tin seis jacket berde di Masters; Rose no tin ningun.

"Mi ta sinti manera mi a hunga bon suficiente pa gana e torneo aki," Rose a bisa. "Mi ta djis sinti manera mi no tin e jacket como prueba." Esey tabata clave den e segunda ronda diabierna, ora yobida den oranan di anochi a pone tera bira moli y Rose a cuminsa un ronda mainta sin hopi biento. Esey tabata un oportunidad pa crea aun mas separacion, similar na loke Jordan Spieth a haci na 2015 ora el a sigui un avance di tres tiro cu tee time diabierna mainta.

Rose a cuminsa bon suficiente cu un birdie riba e segundo buraco di par-5 pa yega 8 under. Rory McIlroy tambe a hunga mainta y a purba ignora su dos double bogey zwak na final durante e ultimo cuatro buraco cu a lag'e na un pedestrian 72 y hopi espacio pa avansa.

E prome cuatro biaha cu Rose tabata liderando e torneo drentando un diabierna, el a kibra par un biaha so. Esey tabata na 2004, ora el a cuminsa na 67-71. Y despues el a tira 81 diasabra.

Scottie Scheffler, e campeon defensor y hungador number 1 na mundo, e habri cu 68 cu masha tiki stress. El a hunga atardi.

Pa cuminsa bon ta clave den Masters. Apenas dos biaha den e ultimo 20 aña un campeon a keda pafo di e top 10 despues di e prome ronda. E ultimo hungador tabata Tiger Woods na 2019 na di 11 luga. Prome cu esey tabata e atrobe, empata pa di 33 luga na 2005.

Bataya 4x4 den domino ta cuminsa diasabra!

Awe 12 di april awor lo cuminsa un tremendo sambombaso di domino aya n'e palacio di pega piedra net n'e grens entre Calabas y Kudawecha, nada menos cu e mundialmente famoso Domino Square Garden! Cuatro team lo enfrenta otro den estilo di knockout pa wak ken na final lo corona su mes campeon den e 4x4 torneo aki. Nada menos cu Biba Lekker DT, Sero Blanco DT, Pluma Gang DT, y Red Stone DT lo bay enfrenta otro den un challenge super interesante!

Awe, 12 di april, cuminsando pa 8'or di anochi, lo ta bay tin e prome bataya cu ta entre Biba Lekker DT y Sero Blanco DT. E ganado lo sigui pe gran final dia 3 di mei. Dia 26 di april lo ta bay tin e di dos encuentro caminda Pluma Gang DT lo enfrenta e "beruchte" ekipo Red Stone, e unico ekipo cu Inteligencia Artificial cu ta uza WIFI pa manda seña! E bataya aki tambe lo cuminsa exactamente 8'or aya n'e famoso Domino Square Garden. Aki lo determina e otro finalista cu lo clasifica pa bay e gran final diasabra 3 di mei proximo.

Ken lo clasifica? Cua ekipo keda bati pecho resto di aña como campeon? Shonnan, manera semper na Domino Square Garden, esaki ta priminti di ta otro sambombaso espectacular. Manera semper, entrada ta gratis pa pueblo en general y durante halftime semper e snacknan lo lora manera pan cayente completamente por nada p'e fanaticada presente! Den "wandelgangen" tin papia cu drinks y snacks lo lora extra e biaha aki ya cu tin "externe hulp" den wega! Asina ta, fanaticada di "cutting edge domino" yega awe p'e prome encuentro dje torneo 4x4 entre Biba Lekker DT y Sero Blanco DT! Yegaaa!

Dos fanatico ta fayece na Chile prome cu wega entre Colo Colo y Fortaleza den Copa Libertadores

(AP) - Dos fanatico a fayece diahuebs prome cu e comienso di un wega di Copa Libertadores entre Colo Colo y Fortaleza di Brazil cerca di Santiago su stadion Monumental, un fiscal a bisa.

Segun autoridadnan, un grupo di fanatico a purba forsa pa drenta e stadion y nan a kibra e sitio su heki di proteccion. E victimanan aparentemente a keda pega bao di nan.

E wega despues a keda suspendi den e minuut 70 a causa di fanaticonan fuera di control aunke no a keda inmediatamente cla si esaki ta relaciona cu e mortonan cu a tuma luga prome.

Fiscal Francisco Morales a bisa cu un grupo di fanatico a purba di haya acceso na e stadion via Casa Alba, un edificio cu ta pega na e sitio y polis a purba preveni cu nan lo drenta. "E incidente aki a causa e collapse di un heki," Morales a agrega. "Nos ta actualmente investigando si un vehiculo di polis ta involucra den e mortonan."

Autoridadnan a bisa cu un di e personanan a fayece na e escena y otro na un clinica medico cerca.

Despues, e wega entre Colo Colo y Fortaleza a keda suspendi durante minuut 70, cu e puntuacion na 0-0, ora cu un grupo di fanatico local a cuminsa un manifestacion pa medio di tira obheto riba veld. No a keda cla si e manifestacionnan ta relaciona cu e incidente cu a sucede prome cu e wega.

Hungadonan di Fortaleza a core busca proteccion den locker, mientras cu e hungadonan di Colo Colo, lidera pa e capitan Esteban Pavez y Arturo Vidal, a purba calma e fanaticonan.

E ekipo di referee, lidera pa Gustavo Tejera, a informa e hungadonan cu e wega a keda para, y cu tur hungado a bay e locker. Despues, a keda anuncia cu e wega ta oficialmente suspendi.

"CONMEBOL ta lamenta profundamente e fayecimento di dos fanatico cerca di Monumental prome cu e comienso di e wega entre Colo Colo y Fortaleza," e curpa gobernador di futbol na Sur America a comenta.

"Nos ta expresa nos condolencia sincero na nan famia y sernan keri."

Departamento di Husticia lo desmantela su ekipo relaciona cu criptomoneda

(AP) - Departamento di Husticia ta desmantelando un ekipo di fiscal cu tabata traha riba crimennan di criptomoneda y ta cambiando su enfoke for di casonan compleho relaciona cu criptomoneda cu ta involucra banconan y ley di seguridad, segun un memo cu The Associated Press a mira.

"The Department of Justice no ta un regulador di bienes digital," Procurador General Todd Blanche a bisa den un memo manda na fiscalnan

dialuna.

Den e decision mas recien di e administracion Trump den purba impulsa e industria di criptomoneda mientras ta deshaci di e administracion Biden su esfuerso pa tuma accion contra mal hechornan den e industria. E administracion di Trump su esfuerso a inclui un cambio similar den prioridadnan di regulacion di criptomoneda na Securites and Exchange Commission. Blanche su memo ta parti di un decision mas grandi di Justice Department pa alinea cu President Donald Trump su prioridadnan di combati inmigracion ilegal, gang y crimennan di droga.

Blanche a bisa cu e administracion di Biden a usa e departamento pa persigui "strategia descabeya di regulacion via persecucion, cual no tabata bon planea y mal ehecuta." Na luga di esaki, Blanche a bisa, e departamento su prioridadnan relaciona cu criptomoneda lo bay contra hende y entidadnan cu ta horta for di inverionistnanan di criptomoneda of ta usa accionnan of bienes digital pa financia conducta criminal manera trafico humano, crimennan di droga of terorismo.

E industria di criptomoneda, cual a gasta hopi pa yuda Trump gana e eleccion, tin hopi tempo ta keha cu e administracion Biden inhustamente a bay contra actornan inocente cu sea accion criminal of di regulacion civil.

National Cryptocurrency Enforcement Team a keda crea durante Presidente Joe Biden su administracion cu e meta explicito di bay contra intercambio, 'mixers' y otro "cu ta permiti e mal uso di criptomoneda y tecnologia relaciona pa comete of facilita actividad criminal."

Hacker ta infiltra Maroco su base di dato di seguridad social den un atake cibernetico inespera

(AP) - Maroco su agencia di seguridad social a bisa cu a horta cantidad di data for di su sistemanan den un atake cibernetico cu a resulta den leak di informacion personal riba e aplicacion Telegram.

E reino Norte Africano su fondo di pension di seguridad social y seguro di bijstand ta administra miyones di empleado den sector priva, for di empleadonan den fabrica te na ehecutivonan den corporacion. El a bisa den un declaracion diaranson cu investigacionnan preliminar ta sugeri cu e leak a resulta for di hackernan cu a logra evadi su sistemanan di seguridad.

E agencia no a bisa ken ta responsable pa e leak mientras tambe a bisa cu varios di e documentonan cu a publica "no tabata completo of corecto."

E hackernan a publica e documentonan riba Telegram y nan a bisa cu e atake ta den respuesta na "acoso" di Maroco contra Algeria riba rednan social, bisando cu lo tin atakenan cibernetico den retaliacion si bay contra websitenan di Algeria.

Media di Maroco a atribui e atake na hackernan di Algeria, describiendo esaki como un episodio den un guera cibernetico mas amplio entre e dos pais.

E relacion entre Algeria y Maroco recientemente a deteriora a causa di golpinan historico. E paisnan a retira nan embahadornan, a cera nan embahadanan y espacio aereo respectivo. Algeria su sosten pa Polisario Front, un movemento di independencia luchando pa Maroco den parti West di Sahara, ta entre e rais di e tension.

Algun di e informacion cu a leak ta trata problemanan sensitivo na Maroco. Entre e documentonan cu a leak tin informacion di salario, cu si e ta corecto, lo refleha falta di igualdad amplio cu ta sigui den Maroco a pesar di su pasonan den desaroyo economico. E cantidad di data ta inclui data financiero cu no a verifica tocante ehecutivonan su companianan estatal, partidonan politico, figuranan asocia cu e famia real su compania y organisacion benefico y e oficina Israeli na Rabat.

Maroco su National Commission for the Protection of Personal Data a bisa diahuebs cu e ta para cla pa investiga kehonan for di personanan impacta pa e leak.

Mustapha Baitas, Maroco su vocero di gobierno, a conecta e atake na loke el a bisa ta sosten creciente pa Maroco den

e conflicto for di e comunidad internacional - algo cu el a bisa "ta stroba e enemigonan di nos pais te na punto unda nan ta purba causa daño via e accionnan hospital aki."

Secretario di Estado Mericano Marco Rubio a bisa anteriormente e siman aki cu e ta sostene Maroco s plan pa e teritorio den disputa, un declaracion cu Algeria a critica diahuebs.

Durante su prome termino den oficina, President Donald Trump a cambia Washington su posicion den 2020 pa sostene Maroco su soberania riba e teritorio. President Biden su administracion no a ni deshaci ni sostene (abiertamente) e politica aki.

OpenAI ta contra-demanda Elon Musk den disputa legal

(AP) - OpenAI ta demandando Elon Musk pa competencia inhusto y interferencia cu su relacionnan di negoshi cu clientenan y inversionistanan, escalando un bataya legal entre e creador di ChatGPT y e biyonario cu a yuda financia e agencia di inteligencia artificial un decada atras.

E acusacionnan contra Musk a keda entrega diaranson na corte federal di California como un contrademanda den e demanda di e CEO di Tesla contra OpenAI, cual ta na caminda pa huicio cu hurado proximo aña.

Musk, un inversionista di comienso di OpenAI cu awo tin su propio firma xAI, conhuntamente cu Tesla, Space X, plataforma di red social X y President Donald Trump su Department of Government Efficiency, a cuminsa acto legal contra OpenAI y su CEO Sam Altman mas cu un aña atras.

Prome el a demanda pa kiebro di contract den loke e ta yama un traicion na su fundamento como un laboratorio di investigacion benefico, es decir sin e intencion di genera ganashi, y despues a expande su acusacionnan.

Hues federal den maart a nenga Musk su peticion pa un ordo di corte cu ta blokia OpenAI di converti su mes den un compania pa genera ganashi y a bisa e por apresura e huicio pa considera Musk su acusacionnan. El a ofrece pa tin un huicio mas adelante e aña aki, pero a atrasa esaki pa maart 2026.

Den e contrademanda di e siman aki, OpenAI ta acusa Musk di a haci un "proposicion falso" den februari pa cumpra accion cu ta dun'e control den e organisacion. Musk y un grupo di inversionista a ofrece 97.4 biyon dollar pa OpenAI su accionnan, un cantidad cu OpenAI ta bisa cu Musk a saca for di e novela di ciencia ficcion "Look to Windward" di escritor di Scotland Iain Banks. Musk tambe a nombra algun di su mashin na SpaceX tras di barconan den e buki.

OpenAI a bisa cu el a "reconoce e oferta como uno falso" pero den varios ocasion mester a "cambia rumbo di su recursonan" y a "sufri daño como resultado di Musk su campaña ilegal di acoso, interferencia y mal informacion."

Musk su abogado Marc Toberoff a responde den un e-mail diaranson laat y a bisa cu si OpenAI su directiva lo a "genuinamente considera e oferta, manera nan ta obliga di haci, nan lo a mira con serio e tabata."

"E ta interesante cu paga e balor di mercado pa accion den OpenAI ta supuestamente 'interferi' cu nan plannan di negoshi," Toberoff a skirbi.

Chauffeur di auto mester a kita pa un truck cu tabata bini riba dje y el a baha caminda dal "steundraad" y kibra e palo di sosten

Diaranson atardi a drenta informe di un accidente na Catiri, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda e chauffeur di un Nissan Sentra mester a baha for di caminda pa evita impacto cu trafico contrario pero el a baha den un monton di santo cu no a laga e chauffeur maniobra pa bin bek riba e caminda y a bay dal un "steundraad" cual tabata wanta un palo di sosten y a kibra esaki den dos y nan a bay cay riba caminda y ningun auto no por a pasa.

Mientras e truck mes a sigui core bay.Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Polis y bombero a acudi na un cas na candela

Diaranson atardi a drenta informe di cu tin un cas na candela na Ayo, mesora a dirigi tanto polis como bomberonan na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un candela di yerba na un cura di un cas abandona cual tabata menasa un otro cas banda di esaki y tambe un school.

Na yegada di bomberonan mesora nan a combati e candela y a paga esaki completamente.

Vandalismo den Dominicaweg, A tira piedra riba auto y e malhechor a disparce

Diaranson atardi a drenta informe di un caso di destruccion na Dominicaweg, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un dama chauffeur durante coremento el a tende algo dal na su bentana di auto y a bira wak un projectil a destrui e bentana di auto. Polis tin e caso bao investigacion.

Calentamento global no ta pret pero

Comediantenan ta usando humor como metodo di conscientisacion

(AP) - Esteban Gast ta corda sinti berguensa na scol mientras e tabata calcula cuanto CO2, e motor principal tras cambio di clima, su actividadnan diario ta crea, cual ta conoci como "carbon footprint."

"Bo a yega di stuur un auto of bula den un avion?" tabata entre e lista largo di preguntanan cu e calculator a posee. "Gast, ken ta bisa cu su "culpa catolico" a causa cu el a purba keda agrega actividadnan na e calculadora, causando cu su footprint a keda aumenta, recientemente a conta e storia durnte un show na Flappers Comedy Club na Burbank, California.

Despues e 'twist' di e storia a yega: Tabata e gigante di petroleo y gas BP cu a popularisa e habito di check emision individual pa cambia e responsabilidad pa cambio di clima for di e companianan cu ta produci gas, petroleo y carbon na hende. "E ta manera bo amigo cu ta adicto na cocaina bisando 'bo no bebe koffie," el a bisa. E audiencia a cuminsa hari.

Gast a sigui contando: "BP, ken ta famoso pa derame di petroleo den Gulf of Mexico, a mane bisa 'ey, Esteban, bo a yega di stuur?' y ami ta mane, 'mi no sa, tin biaha.' y nan mes ta basha petroleo den boca di turtuga."

Gast ta entre un grupo di comediante cu ta usa humor pa conscientisa tocante cambio di clima. Riba escenario, online y den klas, nan ta conta chiste pa aborda topiconan manera ley di cambio di clima Mericano cu a keda aproba den 2022, yama Inflation Reduction Act, industrianan y comparti informacion tocante e beneficio di dietanan vegetariano of vegano cu ta emiti menos emision cu ta empeora e calentamento global. Nan ta spera di por educa hende riba e crisis den clima, alivia ansiedad cu harimento y provee speransa. Aunke e impactonan di cambio di clima ta mortal y debastador, expertonan ta bisa cu usa humor pa papia tocante clima ta un parti importante di un ecosistema mas grandi di con ta comunica esaki.

Comediante Brad Einstein ta pensa di e manera aki: "Con nos por wak e horor aki den su wowo y lag'e wak nos back y dun'e un wink?"

Aumenta conscientisacion

Den Rasheda Crockett su serie di comedia riba youTube "Might Could," e actor-comediante ta mescla humor cu informacion tocante cambio di clima.

Den un video, e ta haci chiste tocante e beneficionan di dieta vegetariano of vegano mientras e ta pidi cientificonan di cuminda, crea keshi vegano cu ta smelt di berdad. "Awo mi ta pidi tur vegano cu ta preocupa pa e planeta traha keshi vegano cu ta smelt nan prioridad number 1," el a bisa.

"Paso esey ta loke ta bay haci bira vegano mas viable. E ta e cambio cu nos mester."

Su interes den skirbi humor di clima tambe ta profundamente personal. Como un muhe di color scur, e sa cu calentamento global ta afecta personanan di color scur y otro comunidadnan cu no ta 'blanco', na un manera desproporciona."E ta djis otro instancia unda hende di color ta impacta prome pa un desaster," Crockett, un miembro di 2023 su Climate Comedy Cohort, programa co-funda pa Gast cu ta reuni comediantenan y expertonan di clima, a comenta. "Planeta Tera ta calentando manera e paden di un hot-pocket… y mi djis kier pa hende ta consciente."

Encuestanan ta demostra cu varios persona ta consciente. Un encuesta di 2023 di The Associated Press-NORC Center for Public Affairs Reseach a mira cu 64% di adultonan Mericano a bisa cu recientemente nan a experiencia tempo extremo y ta kere cu esaki ta causa por lo menos parcialmente pa cambio di clima. Y alrededor di 65% di nan ya caba a tin of lo tin un impacto grandi riba nan bida.

Humor por crea un puente pa e espacio entre e mundo tecnico y e mundo di ciencia di clima y politica cu e pueblo averahe segun Gast. Y e ta pensa cu comediantenan ta entre e mensaheronan "poco probable" cu por haci esaki. "Nos tin mester di un hende cu papia di ciencia, y despues nos mester un hende cu no ta menciona ciencia pero ta menciona un bahada di solo bunita pa surfernan," el a expresa.

Na University of Colorado, comedia di clima ta un tradicion di hopi tempo.

Pa e ultimo 13 aña, profesornan Beth Osnes-Stoedefalke y Maxwell Boykoff a duna un curso di comunicacion di clima creativo tocante con informacion di problemanan di clima y solucionnan por keda expresa di manera creativo. Algun biaha nan tabata traha nan propio comedia of standup cu despues nan tabata ehecuta na e evento anual "Stand Up for Climate Comedy." E ta e tipo di evento cu e profesornan ta yuda encurasha den otro partinan tambe, incluyendo e show den cual Gast a participa.

Varios aña atras, e profesornan a dicidi di usa nan studiantenan y esnan cu atende e eventonan como estudio pa siña tocante e efecto di mescla informacion di clima cu comedia. Entre nan resultado tabatin cu comedia di clima ta aumenta e conscientisacion y participacion cu e problema y a reduci e ansiedad di clima.

Varios otro estudio tambe a demostra cu humor ta reduci stress, depresion y ansiedad. Un estudio di 2021 a haya cu humor a yuda hende corda informacion politico y a haci mas probable cu nan lo comparti esaki cu otronan.

"Bo no por keda pone rapport di IPCC riba di otro y spera cu hende lo compronde," Boykoff a comenta, ken ta un profesor di estudio ambiental. "Bo mester busca e espacionan creativo."

Profesor di teatro Osnes-Stoedefalke a bisa cu humor tambe tin e poder di explota crack den mal argumento y ta usa nan. Sinembargo, e parti posiblemente mas importante ta cu e por duna mas speransa.

Comedia di clima a "yuda duna un sentido di speransa constructivo," el a expresa. "Y sin speransa, e accion no tin sentido."

Den colaboracion cu Fundacion Respeta Mi

Centro di Bario Noord ta cende luz blauw pa conscientisa prevencion di abuso di menor

Den cuadro di "Fundacion Respeta Mi" su peticion pa colaboracion na conscientisa riba e tema di "Prevencion di abuso contra menor," nos di Centro di Bario Noord a cende nos luznan blauw rond di centro.

"Un bunita causa di prevencion den nos comunidad, pa cual nos di Centro di Bario Noord a opta pa colabora cune mes ora. Den cuadro di e colaboracion aki, nos lo bay tin un charla aki na centro titula, 'Señal di abuso di mucha,'" Coordinado di programa, Sra. Ligia Croes ta splica.

"E meta di e charla aki ta pa alerta comunidad riba e señalnan conoci pa profesionalnan, cu un menor ta mustra cu por duna un indicacion cu e ta pasando door di un situacion di abuso. Cualkier daño of maltrato intencional na un mucha bou di 18 aña ta considera como abuso di menor. Abuso di menor ta tuma hopi forma, y ta importante pa nos ta alerta pa por reconoce cierto comportamento den un menor cu kisas tin miedo di papia, pa asina por yud'e."

Den hopi caso, abuso di mucha ta wordo haci door di un hende cu e menor conoce y ta confia. Un mucha cu ta wordo abusa por sintie culpabel, bergonsa of confundi. E mucha por tin miedo di conta hende tocante e abuso, specialmente si e abusado ta un mayor, otro pariente of amigo di famia. Ta p'esey ta vital pa reconoce e señal di abuso di menor.

Charla lo tuma luga dia 15 di april na Centro di Bario Noord for di 7:00pm pa 9:00pm di anochi.

Tin un proverbio conoci cu ta bisa, "It takes a village to raise a child"—E ta tuma un pueblo pa lanta un mucha. Ban ta consciente, lanta guardia y ta defensor di cualkier menor cu por ta pasando den un situacion di abuso y asina percura mas tanto posibel pa nos muchanan ta biba den un comunidad mas consciente, mas sigur y mas tanto protegi.

Centro di Bario Noord, ta encurasha comunidad pa asisti na e charla importante aki. Pa mas informacion por tuma contacto cu Centro di Bario Noord via WhatsApp 5682935 of tambe por via email: ligiaplcbn@gmail.com.

Resultado Sorteo
April 11

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
1685	3923	3247	0807
0367	8893	SUPER5	7125
7829	7046	-	2476

MERDIA | **ANOCHI**

	MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	Sorteo # 4591	Sorteo # 8520
	1650	5021
	9270	2103
	6654	9208
MULTI-X	FP	X2
BIG 4	Sorteo # 4591	Sorteo # 7564
	0288	5489
MULTI-X	X3	X2
1OFF	Sorteo # 2647	Sorteo # 2269
	2353	4362
ZODIAC	Sorteo # 4591	Sorteo # 6323
	2093	1668
	Capricornio	Acuario
LUCKY 3	Sorteo # 1465	Sorteo # 1253
	434	500
MULTI-X	X2	X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	300.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA: 05-12-15-18-19

Sorteo # 6797		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	54.000,-
10	x Match 4	
172	x Afl 8,00	

MINI MEGA: 04-11-23-25

Sorteo # 1757		Mega Ball 12
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	380.000,-
7	x Afl. 500,00	
95	x Afl 50.00	
99	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS: **Afl. 580.000,-**

KORSOU
Sorteo #

Cruz Cora Aruba ta extende invitacion pa evento 'Unity For a Cause'

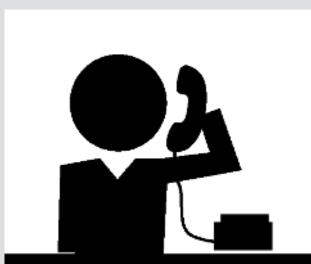
Diasabra, 31 di mei, Cruz Cora Aruba ta organisa su evento anual pa recauda.

Pa e ultimo 13 aña, e evento special aki a trece miembronan generoso den nos comunidad hunto, pa un meta en comun: cu ta di causa impacto duradero pa esnan cu mas mester di dje.

E fondonan recauda cu e evento aki, ta sostene programan y proyectonan manera: Biba Bida, programa pa adulto mayor, asistencia durante Carnaval, Food Kitchen, cu ta alimenta un grupo vulnerabel na San Nicolas. Y asina hopi otro asistencia social den nos comunidad. E evento na mei, ta priminti di bira un espectaculo unico, unda Cruz Cora ta trece comunidad su cas! Vehiculonan y material di trabou lo forma parti di bo experiencia, mientras miembronan boluntario ta ricibi bo riba red carpet pa drenta e mundo di Cruz Cora. A crea un ambiente magico pa bo, cu tremendo entretenimento di Chris Kross y Robert Y Su Solo Banda! Acompaña pa un all-inclusive bar di sponsor Romar Trading.

Tickets ta obtenibel na oficina den siman di 8am-4pm na Pedro Gallegostraat 14, Dakota y por reserva via e-mail: info@redcrossaruba.com.

No keda afor, hunto por ta haci un diferencia pa hopi. Di parti di Cruz Cora Aruba nos ta gradici bo pa bo sosten continuo, ban celebra esaki cu "Unity for a Cause" dia 31 di mei, 7.30pm na Cruz Cora Dakota.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Trupiaal:	Aloe
Tel. 583 8560	Tel. 584 4606
EMERGENCIA	911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Zimbabwe ta haci e prome pago di compensacion na agricultornan 'blanco'

(AP) - Zimbabwe ta bisa cu el a cuminsa paga compensacion na agricultornan 'blanco' cu a perde nan tereno y propiedad mas di 20 aña atras den confiscacion di tereno cu tabata controversial y hopi biaha violento, un decision cu gobierno ta spera lo yuda relaha e relacionnan friu cu West.

Minister di Finanzas Mthuli Ncube a bisa cu e gobierno a aproba un pago di $3.1 miyon, cual ta bira un pago prome di su tipo bao un acuerdo firma entre President Emmerson Mnangagwa y agricultornan blanco victima den 2020.

Ncube a bisa den un declaracion e siman aki cu e cantidad ta un ekivalente di 1% di e compensacion total di 311 miyon dollar.

El a bisa cu 740 granja a keda aproba pa compensacion, cu 378 beneficiando di e prome grupo di pago.

Alrededor di 4,000 agricultor blanco a perde nan cas y tereno ora cu e presidente di e pais, cual e tempo aki tabata mayoria di color scur, Robert Mugabe, a lansa e programa di redistribucion cu hopi biaha tabata caotico. Mugabe, ken a fayece den 2019, a hustifica esaki cu e necesidad di atende e falta di igualdad di e era colonial despues cu e nacion a haya su independencia den 1980.

Algun miles di agricultor tabata propietario di e pais su terenonan prome cu e reforma, cual a mira 300,000 famia di color scur tumando e terenonan cu nan a adkiri, segun cifranan di gobierno.

E compensacion a pa e ex agricultornan aki no ta pa e tereno, sino pa e infrastructura manera edificionan y ekiponan cu tabatin riba e terenonan.

Segun e acuerdo, e agricultornan lo ricibi 1% di loke nan tabatin back den cash.

E gobierno a cuminsa cu e proceso aki siman pasa segun Ncube.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe nochi: parcialmente te hopi nubia y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubia cu un awasero breve

Temperatura maximo 31 grado Celsius
Temperatura minimo 26 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 32 pa 38 grado celsius
UV index: 12

Bahada di solo : 6:52 pm
Subida di solo : 6:30 am

Biento:
Modera te basta fuerte for di direccion oost; Forsa 4 te 5 (20 te 39 km/ora,11 te 21 nudo)
Den di dia posiblemente fuerte den rafaga; Forsa 6 (40 te 50 km/ora, 22 te 27 nudo)

Situacion general di tempo:
Durante e periodo di pronostico aki lo bay tin momentonan cu mas nubia den region local. Por spera un awasero breve den oranan di marduga y mainta trempan di diabierna. Sobra di dia tempo lo keda generalmente seco.

Mas aleu, stof fini di Sahara lo stroba visibilidad un poco durante proximo dia of dos. Personanan cu tin sensibilidad pa cambionan den calidad di aire mester tene esaki na cuenta.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: Keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: Modera, cu lama di 1 pa 2 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: Generalmente modera cu olanan di 3 pa 5 pia, localmente 6 pia.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Laga tur locual cu ta sperami ta bunita.
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita.
Laga tur locual cu ta rondonami ta bunita.
Laga tur locual cu mi laga atras keda bunita y
laga esakinan termina den tur bunitesa.
Cado Wever

Cu inmenso dolor na nos curason pero conforme cu boluntad di Dios y agradecido pa tur loke e la hasi y significa pa nos, nos ta anuncia fayecimento di nos ser stima:

Maria Jansen

"Mama Ia, Mia of Mama"
*16-09-1942 - †04-04-2025

Na nomber di su: **Compañero di bida**: †Michel Laurence

Yiunan:
Julio y Astrid Jansen – Werleman y famia
Diana y Elco Kock – Laurence y famia
Yolanda y Joel Thomas – Laurence y famia
Michell Laurence y famia
Mayra Laurence y famia

Nieto- y nietanan:
Richard Jansen y famia
Patrick Jansen
Kendrick Jansen y Ellie Genadry
Dianié Croes y Ulrich Hoek
Armindo Croes y Maria Arends y famia
Elco Kock y Laurainne Thiel y famia
Albert de Cuba y Ariathne Tromp y famia
Kenya de Cuba y Sigmund Kelly
Angelo Laurence y Mairi Naranjo
Milton Laurence y Paola Suarez
Michelline Laurence y Shaun Murray y famia
Lahian Laurence
Michellena Laurence
Ruthmayra Koolman y famia
Edwin y Emelyn Geerman – Ras

Rumannan:
†Maximina y †Crismo Angela y famia
Irma y †Bernardo Quandt y famia
Catarina y †Egidio Maduro y famia
Johanita y Ady Laurence y famia
Benito y Lilian Jansen y famia
Greta y †Jacobo Rasmijn y famia
Gloria y Pablo Kelly y famia
†Dominico Jansen y famia
Jacobo y Altagracia Jansen y famia
Alex y Marieta Jansen y famia

Amiga stima: Eileen Snijders y famia

Bisanieto- y bisanietanan, subrino- y subrinanan, ihanan, primo- y primanan, su famia di Camacuri HDC Aruba y tur su amistadnan di bikers di Aruba, Curaçao, Bonaire y Suriname, tur su amistadnan di Bingo y grupo di oracion San Dominico de Guzman.
Un danki special ta bai na dokter Franca, dokter Lauffer, Edmund E. Harms Foundation;
Marlene Stamper y Naduish Schairer y na Wendy Kelly cu a yuda cuide.
Demas famia: Jansen, Laurence, Koolman, Werleman, Kock, Garcia, Thomas, Croes, Arends, Hoek, Genadry, Thiel, de Cuba, Tromp, Murray, Geerman, Ras, Angela, Quandt, Maduro, Rasmijn, Kelly, Martinus, Arnold y Cornelie.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida algun famia, amistad y/of conocir.
Oportunidad pa condolencia: diamars 15 di april 2025 di 7.00pm pa 9.00pm na Aurora Funeral Home.
Ta invita pa asisti na e acto di entiero cu lo tuma lugar diaranson 16 di april 2025 na Misa Inmaculada Concepcion na Santa Cruz di 2.00pm pa 4.00pm y despues lo sali pa Santana Pastoor de Vries na Santa Cruz.
En bes di flor of krans lo nos aprecia un donacion na Edmund E. Harms Foundation, lo tin un box disponibel pa e bunita gesto aki.
Ta pidi encarecidamente pa bisti colornan alegre y no na rauw.

Nos disculpa cu despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Enrich Orlando Flanegin

Mihor conoci como: "Eric"
*03-12-1950 - †07-04-2025

Na nomber di su:
Casa: Soila Flanegin-Donata

Yiunan: Gwylenne y Mathieu Cheret
Erica y Patrick Zievinger

Nieto(a)nan:
Dexter Cheret
Nathan Zievinger
Cataleya Cheret
Ariana Zievinger

Rumannan:
†Lidia y †Francisco v/d Linden y famia
Sara y †Francisco Farro y famia
†Jose y Florance Flanegin y famia
†Willem y †Willy Flanegin y famia
Avelino y Linda Flanegin y famia
Iris Flanegin y famia

Swa y cuñanan:
Jorge y Carmen Donata y famia
Norma Donata y famia
Jaime y Amparo Donata y famia
Linda y Benjamin Dijkhoff y famia
Edwin y Fabiola Donata y famia
Myrna Donata
Gladys Donata
Sobrino y sobrinanan, primo y primanan, amiga y amogonan y conocirnan
Demas famia: Flanegin, Donata, Ramirez, Hoevertsz, v/d Linden, Farro, Croes, Bouwman, Franken, Erasmus, Silva, Cheret, Zievinger, Dijkhoff, Lake y demas famia.
Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida un of otro famia.
Ta invita pa e acto di condolencia y entiero cu lo tuma lugar diasabra 12 di April 2025 na misa Pro Catedral San Francisco di 1:00 pa 3:00 pm, despues lo Sali pa Santana catolico na Playa.
Nos disculpa, despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Veel te vroeg uit ons midden weggenomen, mijn liefde van mijn leven, onze lieve zoon, broer, oom, vriend en collega:

Dennis Leonel Cornelis Vakkers

***18-11-1968 - †06-04-2025**

Gelegenheid tot afscheid nemen en condoleren vindt plaats op zaterdag 12 april 2025 van 09.00 uur tot 11.00 uur bij het

Pray Funeral Home te San Nicolaas. Aansluitend zal de crematie in besloten kring plaatsvinden.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada.
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Hoi Kim Fong

Mihor conoci como "Fong" of "Yee Cheung"
***08-1-1945 - †10-04-2025**

Esposa: †Shasha "Shui King" Fong-Fan

Yiunan stima:
Chi-Wai Fong y Katerine Capera Hernandez
Elaine Sie-Mahn Fong na Hulanda

Nietonan stima:
Wai-Kit y Cathy Pietersz
Ashton Velandria na Hulanda
Ethan Velandria
Liam Fong

Bisanieta: Sahara Fong

Rumannan:
†Shu Gen Fong y †To Mei na Hong Kong
Tai Ku Fong y † Ma Shing Cheung na Hong Kong
Tin Sang Fong y Chai Leung na Hong Kong

Cuñanan y suanan:
Sui Ping Fan
"Monica" Shui Ping y "Wanboy" Wun Pui Ho-Fan
Su 7 otro cuña y suanan na Hong Kong y China
Sobrina y sobrinonan:
"Ricky" Po Wah y Lan Chun Fan y yiunan
"Crystal" Chui Ling y "Tony" Tung Yi Chung-Leung
"Karen" Chui Lam y Jin Hai He-Leung
"Monique" Yee Wah y Jackson Gross-Ho
Ko Wai y Katalina Ho-Ocampo
Ko Fung y Marushka Ho-Tromp

Su 13 sobrina y sobrinonan na Hong Kong
Mescos nieto(a):
Sharon, Veronique, Nicole, Ashley, Kayley, Michelle na Hulanda
Ayson, Steffi, Stanley, Milaini, Jadelyn y Justin na Aruba

Mama di su nieto:
Isabel y Frank "Boeli" Booi-Castellano y yiunan
Tata di su nietonan:
Jose "Cheo" Velandria

Su Iha:
Wan Heng Ho y Maryenis Cantillo y yiu
Demas famia y amigonan na Aruba, Venezuela, Colombia, Merca, Hulanda y Hong Kong.

Un danki special na dokter Singh pa e ayuda durante di e periodo di enfermedad di nos tata.

Ta invita pa acto di despedida cual lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diamars 15 di April di 1'or pa 4'or di atardi.

Cremacion lo tuma lugar despues den seno familiar. Nos disculpa pero despues di despedida nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Dios ta nos refugio,
E ta nos fortalesa,
El a resulta un yudador den mester.
Salmo 46:1

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di:

Sra. Marissa Merveil
***08-07-1946 - †03-04-2025**

Na nomber di su **yiunan**:
Darol Damisca
Imma Merviel
Guimy Damis

Nietonan:
Darline Damisca
Kencia Damisca
Michelet Damis
Ismael Damis
Stiven Duval
Smith J. Duval

Amiga stima:
Laura

Demas famia: Merveil, Damis, Brice, Baptist, Phigaro, famia Jean-Louis, famia Guerrier, famia Toppenberg

Ta invita pa **acto di entiero** cual lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diasabra 12 di April 2025 di 2or pa 4or di atardi. Despues lo sali pa Santana Central Sabana Basora.

Condolencia lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diabierna 11 di April di 7or pa 9or di anochi.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Dios ta amor... y amor ta Dios,
maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda
di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu inmenso dolor na curason, mi ta participa fayecimento di:

Joshua Rampaul
Cariñosamente yama "Josh"
*26-08-2004 - †31-03-2025

Acto di despedida lo wordo anuncia despues

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Wij weten, Oh Heer dat Uw besluiten rechtvaardig zijn, dat U in Uw trouw ons liet lijden. Troost ons met Uw liefde, zoals U ons beloofd hebt. U zijn wij toegedaan. Psalm 119: 75-76

Wij vervullen hierbij de droeve plicht bekend te maken dat op 8 april 2024 overleden is, onze zeer beminde energieke, vrolijke en plichtsgetrouwe echtgenote, moeder, dochter, zus, vrienden en tante

LYDIA MARILYN MANGOENSENTONO-LYNCH
Geboren op 4 februari 1961

Gelegenheid om afscheid te nemen wordt later bekend gemaakt

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Bernadetta Francisca Hamlet-Tromp
***24-08-1958 - †09-04-2025**

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Cu duele na nos curazon pero conforme cu Dios su boluntad nos ta participa fayecimento inespera di nos mama, wela, bisa wela, tanta y ruman stima:

Filomena Tromp-Hernandez
Cariñosamente yama: Mena, wela, tanchi Mena of Chi Mena
*10 november 1946 – †10 april 2024

Acto di fayecimento lo wordo anuncia despues.

Forsanan di Congo ta salba mas cu 40 rehen secuestra pa rebeldenan conecta cu Estado Islamico

(AP)—Forsanan di Congo a logra salba 41 rehen cu tabata deteni pa rebeldenan conecta cu e Estado Islamico despues di un combate intenso cu e extremistanan den region oriental di e pais, segun un vocero militar a bisa diabierna.

E rehennan, incluyendo 13 muhe y varios stranhero, a ser libera for di e grupo extremista Allied Democratic Forces (ADF) den teritorio di Lubero y Beni di e provincia North Kivu, durante un operacion militar hunto cu trupanan di Uganda, segun Mak Hazukay, vocero di e ehercito Congoles den e region.

Algun di e rehennan tabata mustra descuida y sushi, ora nan a ser libera diabierna na Beni. No tabata cla pa cuanto tempo nan a ser deteni, pero normalmente den e region plaga cu conflicto, rehennan ta keda deteni pa varios luna.

Pepin Kavota, lider di sociedad civil di Beni (un tipo di autoridad local no eligi), a pidi famianan pa duna e rehennan un bon bini y no stigmatisa nan. "Nan mester ser ricibi manera tur otro cu a ser secuestra pa enemigonan," el a bisa.

Kavota a felicita e operacion militar conhunto, cual segun medio local a logra libera centenares di rehen durante e ultimo añanan. "Pa esnan di ADF, nan mester compronde cu e marcha pa paz ta na caminda," el a agrega.

Grupo extremista ADF ta un di mas cu 100 grupo arma cu ta crea violencia mortal den e parti oriental di Congo—un region rico den mineral pero pober—pa decadas, y cu a crea un di e crisis humanitario mas grave den mundo.

Atakenan di e grupo a intensifica durante e añanan, principalmente na e frontera entre Congo y Uganda, pero tambe a plama pa e ciudad mas grandi di e region, Goma, cu ta bao control awor di grupo M23 cu ta ricibi sosten di Ruanda.

Lider di oposicion Australiano ta bisa cu su cas tabata blanco di un supuesto complot di bom

(AP)—Lider di oposicion di Australia, Peter Dutton, a confirma diabierna cu su cas familiar tabata e blanco di un supuesto complot di bom, pero el a enfatisa cu preocupacion pa su seguridad personal no ta limita su campaña electoral.

Dutton ta participando den eleccion pa reemplasa prome minister Anthony Albanese den e eleccion di 3 di mei. Tur dos lider ta ser acompaña den publico pa teamnan di seguridad di Polis Federal Australiano (AFP) mientras nan ta tour e pais durante e ultimo simannan.

“Mi ta increiblemente gradici na e AFP cu nan ta keda pone mi famia na un lugar sigur. Mi no a sinti mi insigur ni un dia den e trabao aki, specialmente cu e proteccion di AFP. E no a stop mi pa haci nada, y lo no stop mi den e campaña aki,” Dutton a conta reporetonan na Perth.

“E trabao aki ta un prueba di caracter: Bo tin e fuera pa keda firme sin importa kico hende ta lansa riba bo, pa enfrenta e problemanan y tuma accion den e miho interes di nos pais?” el a agrega.

Hoben adolescente acusa di complot terorista
Seguridad rond di Dutton a bira un punto di discusion despues cu un hoben di 16 aña a haya orden diahuebs pa para dilanti corte supremo di estado Queensland den Brisbane, acusa di planifica un acto terorista.

E hoben a ser deteni na augustus aña pasa y no por a ser nombra pa motibo di su edad. Si e ta culpable, e ta enfrenta un posible castigo di bida den prison.

Segun un fuente no nombra cita pa e corant The Australian, cas di Dutton, unda e ta biba cu su casa y tres yiu na Brisbane, tabata un blanco di e supuesto complot cu tabata envolvi explosivo y un dronenan.

Prome minister Anthony Albanese a bisa cu el a tuma contacto cu Dutton despues di e noticia. Albanese mes a bisa cu e mes tabata blanco di un “incidente bastante serio,” pero el a nenga di duna mas detaye. “Ta un realidad cu e cantidad di menasanan contra parlamentarionan a subi den e ultimo tempo,” Albanese a bisa den Darwin.

“No tin ningun lugar pa esaki den politica. Mi a garantisa cu cada biaha un parlamentario — no importa ken — pidi sosten, nan ta ricibie,” Albanese a agrega.

Menasanan contra parlamentarionan Australiano ta creciendo
Oficina di Albanese den Sydney ta un di e varios oficina parlamentario cu a ser vandalisa pa activistanan pro-Palestina desde e guera entre Israel y Hamas a cuminsa na 2023.

Comisario di Polis Federal Australiano, Reece Kershaw, a bisa un comite senatorial luna pasa cu polis a responde na 1.009 menasa contra parlamentarionan den e aña fiscal di 2023-24. E cifra aki ta na caminda pa ser supera den e aña fiscal actual cu a cuminsa na juli 2024; ya pa maart 712 menasa a ser reporta, segun el a bisa.

James Paterson, vocero di e campaña di Partido Liberal (conservador) di Dutton, a bisa cu e famia di e lider den oposicion “mester di proteccion personal di polis 24 ora pa dia.”

Dutton a bisa cu e ta ricibi e mesun nivel di proteccion manera un prome minister desde 2014, ora cu el a bira minister pa Inmigracion y Proteccion di Frontera y a cuminsa deporta criminalnan.

“Mi a cancela e visanan di hopi bikernan, violadornan y figuranan di crimen organisa — y mi no ta arepenti di esey,” Dutton a bisa. “Esaki tin un impacto riba mi famia. Nan a keda fuerte y nunca a keha di e seguridad cu ta rond di nos.”

Un multitud ta protesta contra violencia basa riba genero na Sur Africa

Despues di supuesto violacion di un mucha di 7 aña

(AP)—Un multitud di manifestantenan a sali pa demostra contra violencia basa riba genero den e capital di Sur Africa, Pretoria, diabierna, como parti di un protesta nacional despues di un supuesto caso di violacion di un mucha muhe di 7 aña.

Esaki ta e protesta mas recien provoca pa e acusacionnan cu e mucha — referi como “Cwecwe” pa proteha su identidad — a ser viola na scol aña pasa, y cu e caso no a ser reporta te un luna despues.

Siman pasa, miles a protesta den e ciudad di Cape Town, y na comienso di e siman aki tabatin otro protesta den Matatiele, e area unda e supuesto violacion a tuma lugar. Manifestantenan tabata bisti mayormente den preto y tabatin borchi cu slogan condenando e plaga di violacion y violencia contra hende muhenan y muchanan.
E manifestadornan ta pidiendo e gobierno di Sur Africa pa declara violencia basa riba genero como un crisis nacional y pa impone e castigo mas severo riba esnan cu ta culpable di crimennan relaciona cu esaki. Aunke e atake riba e mucha a tuma lugar den november, su mama a cuminsa papia frecuentemente den publico, bisando cu e sistema di husticia a laga na caya.

Miss Sur Africa actual, Mia le Roux, tabata un cu a asisti na e protesta, y el a pidi gobierno pa haci mas den e lucha contra violencia basa riba genero den e pais. “Mi ta aki pasobra mi kier agrega mi bos na e bosnan di tur e muhe aki hunto cu nos, pasobra nos a dicidi cu ya ta basta.”

“Nos ta tende demasiado storia di nos rumannan ta ser ataca, y mi kier pa nos lidernan compronde cu esaki ta un tipo di desastre natural.”

Nobuntu Hlazo-Webster, sublider di partido politico Build One SA, a bisa cu gobierno mester declara un estado di emergencia y mustra boluntad politico pa combati e problema. “Nos ta aki pa bisa cu manera e sistema di husticia ta traha den e pais aki no ta conduci pa para y elimina e crisis di violencia basa riba genero y femicidio cu nos tin.” E tambe a pidi e gobierno pa publica e registro di ofensornan sexual, pa hende cu a ser condena pa crimennan asina por ser conoci, y hende muhe y muchanan por ser proteha di nan.

Activista Themba Masango, lider di e organisacion Not In My Name cu ta boga contra violencia basa riba genero, a haci apelacion na hende homber pa tuma responsabilidad y pa lidera e lucha.

Segun cifranan di crimen publica den februari pa e ministerio di Polis, casonan di violacion y intento di ofensa sexual entre october y december di aña pasa a baha cu 3% compara cu na 2023.

Pero, casonan di asalto sexual y asalto sexual cu contacto a subi durante e mesun periodo. Casi dos den tres di e 11.803 violacion a tuma lugar na cas di e autor of di e victima.
Un den cinco a tuma lugar den espacionan publico, y discotecanan, scolnan y universidadnan tambe tabata sitionan di violencia, segun e cifranan.

Agencia humanitario di UN ta bay reduci su personal cu 20% pa motibo di 'recortenan brutal' den fondo

(AP)—E agencia humanitario di UN a bisa cu e lo reduci su personal di 2.600 empleado cu ta traha den mas cu 60 pais cu 20%, pa motibo di "recortenan brutal" den fondo cu a laga un deficit di casi 60 miyon dollar.

Hefe humanitario di UN, Tom Fletcher, a bisa den un carta obteni diabierna pa The Associated Press cu "e comunidad humanitario ya tabata opera sin suficiente fondo, sobrecarga y literalmente bao atake" prome cu e ultimo recortenan den fondo.

Den e carta dirigi na empleadonan di e agencia, e no a nombra e pais cu ta responsable pa e recortenan cu a crea e crisis di fondo den e Oficina di Coordinacion pa Asuntonan Humanitario,

conoci como OCHA, pero el a indica cu ta Merca.

Fletcher a bisa cu OCHA tin un presupuesto general di mas o menos 430 miyon dollar pa 2025, y cu varios pais a anuncia cu a implementa recortenan na e fondo extra-presupuestario di e agencia. El a nombra specificamente Merca.

"El a bisa: 'Merca so tabata e donante mas grandi di sosten humanitario durante decadas,'" y tabata e contribuyente principal na e fondo extra-presupuestario di OCHA, cubriendo mas o menos 20% — cu ta rond di 63 miyon dollar pa 2025. E no a bisa si Merca efectivamente a reduci e suma aki.

Bao di e administracion di Donald Trump, e Agencia pa Desaroyo Internacional di Merca (USAID), cu tabata responsable pa yudansa humanitario, a ser desmantela y fondo vital pa salba miyones di bida rond e mundo a ser reduci dramaticamente.

"Te awor, cu e salida proyecta di 258.5 miyon dollar, nos ta enfrenta un falta di fondo di casi 58 miyon," Fletcher a bisa den e carta.

Mientras cu necesidadnan humanitario ta aumenta, Fletcher a bisa cu OCHA ya ta sinti e impacto di e recortenan riba acceso na "sosten vital." Organisacionnan humanitario cu ta traha hunto cu UN ta keda afecta fuertemente, cu gruponan local "cargando mayoria di e peso," sigui pa organisacionnan internacional y despues e agencianan humanitario mes di UN.

Fletcher a bisa cu OCHA tin cu reorganisa su operacionnan pa cuadra cu e recurso disponible, y lo bay reduci burocracia pa bira "menos pisa." Esaki lo nifica un "reduccion substancial" di puestonan senior na e sede di UN y den algun region y paisnan.

"OCHA lo bay reduci nos presencia y operacionnan den Cameroon, Colombia, Eritrea, Irak, Libia, Nigeria, Pakistan, Gaziantep (na Turkia), y Zimbabwe," el a bisa.

Corea di Sur ta establece relacion diplomatico cu Siria, un aliado di Corea di Nort

(AP)—Corea di Sur a establece relacion diplomatico cu e gobierno Islamita nobo di Siria, segun e ministerio di Asunto den Exterior di Seoul a bisa diabierna, algun luna despues cu un coalicion rebelde a kita Bashar Assad for di poder. Assad tabata mantene un relacion cercano cu Corea di Nort.

Minister di Asunto den Exterior di Corea di Sur, Cho Tae-yul, a bay Damascus diahuebs pa firma un comunicado hunto cu su equivalente Sirio, Asaad al-Shaibani, pa formalmente establece un relacion diplomatico — un paso cu segun e ministerio Coreano ta habri porta pa cooperacion bilateral cu anteriormente a para pa motibo di e relacion fuerte entre Siria y Corea di Nort.

Durante e reunionnan, Cho a expresa cu Seoul ta dispuesto pa duna sosten pa e esfuersonan di reconstruccion na Siria despues di un guera civil di 13 aña, un proceso cu segun e por eventualmente inclui companianan Coreano, y tambe pa amplia yudansa humanitario.

Al-Shaibani a acepta e posibilidad cu Sur Korea por yuda cu e reconstruccion di Siria, y a expresa speransa cu Seoul por yuda suavisa e sancionnan internacional contra Damascus, segun e ministerio Coreano.

Actualmente, Corea di Sur tin un relacion diplomatico cu tur 191 miembro di UN (Organisacion di Nacionnan Uni) cu e exepcion di su rival, Corea di Norte. E relacion entre e dos Corea ta na su punto mas tenso den añas, mientrastanto cu lider di Corea di Norte, Kim Jong Un, ta sigui mustra su arsenal nuclear y misilnan, y ta sigui suministra arma y trupa pa Rusia pa yuda cu su guera den Ucrania.

Medionan estatal di Corea di Norte no a reacciona inmediatamente riba e noticia cu Corea di Sur a establece un relacion cu Siria. Corea di Sur tambe a establece relacion diplomatico cu Cuba aña pasa, algo cu e gobierno di Seoul a bisa lo ta un "golpi politico y psicologico" pa Corea di Norte, un pais di cual su diplomacia ta depende hopi riba un grupo chikito di aliadonan for di e tempo di Guera Frio.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 12 april 2025 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

OM gaat twee politieagenten vervolgen wegens medeplichtigheid aan doodslag op A.C. Lanoy

Pagina 3

Buitenlandse kopers en Airbnb: een groeiende bedreiging voor de Arubaanse woningmarkt

Pagina 5

Aruba zal een wereldwijde economische recessie niet kunnen ontlopen

Pagina 2

Aruba zal een wereldwijde economische recessie niet kunnen ontlopen

We bevinden ons in een ongekende situatie, en zowel de Centrale Bank van Aruba als het Departement van Economische Zaken (DEHZI) moeten zich voorbereiden op verschillende economische scenario's, aangepast aan snelle en significante veranderingen. Dat stelt Miguel Mansur, econoom en voormalig parlementslid van Aruba, tegenover Bon Dia Aruba.

Mansur reageerde op vragen van Bon Dia Aruba over het nieuwe economische beleid van de Verenigde Staten, gebaseerd op algemene tarieven die ook Aruba treffen. Hoewel Aruba niet veel producten naar de VS exporteert, zal er toch sprake zijn van een stijging van 10% op invoerheffingen.

"Het beleid van de nieuwe Amerikaanse regering betekent een breuk met het internationale handelssysteem van de afgelopen 80 jaar. Dit markeert een verschuiving van globalisering naar een meer geïsoleerde en beschermende houding. De voordelen van internationale handel met zo min mogelijk verstoring – het ontwikkelingsmodel van de afgelopen decennia – zullen plaatsmaken voor nieuwe allianties. In plaats van een systeem gebaseerd op zorgvuldig onderhandelde regels, zullen machtige landen hun invloed gebruiken voor eigen voordeel," aldus Mansur.

"Het huidige economische model dat wordt gehanteerd door CBA, DEHZI en zelfs het IMF, is niet langer geschikt voor de snelle en ingrijpende veranderingen van de afgelopen weken. We bevinden ons in een ongekende situatie, en voor zover ik weet, is er nog geen bijgewerkte analyse van hoe het Amerikaanse beleid Aruba zal beïnvloeden. De situatie verandert snel, en het is nog onduidelijk hoe landen zullen reageren op de Amerikaanse tarieven."

Behoefte in Amerika

Wanneer de VS in nood verkeert, heeft dat gevolgen voor de hele wereld, zegt econoom Rendell de Kort tegen Bon Dia Aruba. De gevolgen van de handelsoorlog en tariefverhogingen zijn moeilijk in te schatten, aangezien Aruba weinig exporteert. Maar, "we zullen inflatie importeren, aangezien die in de VS – onze belangrijkste handelspartner – hoog oploopt." Miguel Mansur deelt die mening en voegt toe dat er in eerste instantie een periode van overcapaciteit kan ontstaan terwijl exportgerichte producten op zoek gaan naar nieuwe markten.

"Tijdens een periode van 'dumping' van bepaalde industrieën of producten kunnen we prijsstijgingen tijdelijk dempen, maar dat hangt af van hoe snel transportlijnen zich kunnen aanpassen."

De Kort wijst ook op mogelijke schaarste, wat eveneens prijsverhogend werkt. "Canada past zijn handelsroutes aan om de VS te vermijden, wat betekent dat ook zij zich richten op Colombia en de Dominicaanse Republiek. Canada, als grotere markt, is voor die twee landen interessanter dan wij." Zoals Bon Dia Aruba onlangs meldde, werken lokale importeurs aan een vaste route vanuit Colombia voor Zuid-Amerikaanse producten.

Waarde van de florin

De dollar staat onder druk, wat invloed heeft op de florin. "Met de daling van de dollar – en daarmee de florin – worden importen uit Europa en Latijns-Amerika duurder. De waarde van de florin blijft stabiel zolang we over voldoende deviezen beschikken om al onze import te dekken. Mocht de deviezenpositie onder druk komen te staan door een terugval in het toerisme, dan zal de regering onder druk staan om beperkingen op buitenlands onroerend goed op te heffen, omdat dit een bron van deviezen en investeringen is. Het is moeilijk om de economische krimp te voorspellen zolang we niet weten hoe landen zullen reageren en hoe lang de internationale handel verstoord blijft," aldus Mansur.

Voor de florin zelf is alles voorlopig stabiel, stelt hij. "De florin is op korte en middellange termijn stabiel, zolang de overheid zich aan financiële normen houdt, uitgaven terugdringt, de compliance verbetert en haar beleid aanpast, bijvoorbeeld door beperkingen op buitenlandse investeringen in onroerend goed uit te stellen."

Anderzijds, als de dollar daalt, daalt ook de florin, en wordt Aruba aantrekkelijker voor toeristen uit andere landen. "Maar als de hele wereld zich in een economische krimp bevindt door handelsverstoringen, zal het aantal toeristen moeilijk toenemen. We importeren meer dan 50% van onze consumptie uit de VS, dus de dollarwaarde heeft een beperkt effect. Producten met internationale componenten zullen duurder worden in de VS, en wij zullen die inflatie importeren."

Overheidsuitgaven verlagen

Economen voorzien negatieve effecten voor alle landen, vooral kleine eilanden, waaronder een terugval in toerisme en investeringen, met dalende overheidsinkomsten tot gevolg. De beste manier om deze effecten tegen te gaan en de lokale economie te beschermen, is door financiële ruimte te creëren.

De overheid creëert deze ruimte door uitgaven te verminderen en de efficiëntie te verhogen. Meer inkomsten kunnen volgen via betere naleving van fiscale regels, maar extra heffingen tijdens een recessie moeten worden vermeden – dat verzwakt de economie en vertraagt het herstel.

"Buiten het creëren van financiële ruimte, is er weinig wat we kunnen doen in een economie die meer dan 90% afhankelijk is van toerisme om een wereldwijde crisis te weerstaan. Op lange termijn kunnen we werken aan lokale voedselproductie tegen concurrerende prijzen, economische diversificatie, toeristische marktdiversificatie en aanpassing van ons ontwikkelingsmodel."

Wie meer investeert in marketing kan de impact van een recessie op het toerisme iets beperken. Een daling van toeristische uitgaven in Aruba is één manier, maar:
"Er moet financiële ruimte worden gecreëerd om dat op te vangen. Landen zoals Spanje hebben al fondsen vrijgemaakt om bedrijven te helpen zich aan te passen aan de Amerikaanse tarieven," aldus Mansur.

Rendell de Kort stelt dat Aruba een extra uitdaging heeft: de afhankelijkheid van de Amerikaanse markt, die op weg is naar een recessie of zelfs depressie.

"Toerisme is een luxeproduct. Daarnaast was onze pre-clearance naar de VS een groot voordeel voor reizigers naar Aruba. Maar daarover zijn nu discussies gaande in de Amerikaanse regering. Het protectionisme tast dus ook de reiservaring aan voor Amerikanen. Dit kan leiden tot een forse daling in toerisme-inkomsten."

Anderzijds, als de dollar daalt, wordt Aruba goedkoper voor Europese toeristen – mits hun koopkracht niet wordt aangetast door tariefeffecten. "Maar als de dollar daalt, zullen aankopen uit andere landen dan de VS duurder worden, wat meer druk legt op de Arubaanse consument."

Kans

De VS heeft een invoertarief van 10% opgelegd voor Aruba, tegenover 20% voor de EU. Als deze tarieven stabiel blijven, opent dat mogelijkheden voor bepaalde 'niche'-industrieën om zich op de eilanden te vestigen en zo te profiteren van het lagere tarief, volgens Mansur.

"Aangezien Curaçao en Sint Maarten ook hetzelfde tarief van 10% kregen, moet de Arubaanse overheid voordelen bieden ten opzichte van die eilanden, zoals bijvoorbeeld een aantrekkelijker winstbelastingtarief.
Een recessie is ook een goed moment om te investeren in efficiëntere overheidswerking, bijvoorbeeld via meer automatisering. We kunnen onze economie competitiever maken door de arbeidswetgeving te versoepelen."

Rendell de Kort raadt iedereen aan om te accepteren dat de wereldorde zoals we die kenden, niet meer bestaat – en ook niet zal terugkeren. Landen moeten zelfvoorzienend worden, wat voor Aruba nooit mogelijk was. Daarbovenop staan geopolitieke verhoudingen onder druk, wat volgens hem extra uitdagingen oplevert.

Twee vliegen in één klap…*Juist in moeilijke tijden…*

Met het vooruitzicht van een mondiale crisis die ook ons zal treffen, zitten we toch niet helemaal zonder alternatieven om enkele zaken beter te regelen. Een kans om 'in één klap twee vliegen' te raken, in het bijzonder waar het gaat over de dreigingen voor onze toeristische sector en bijvoorbeeld de lokale situatie wat betreft woningen.

In een eerder gepubliceerd redactioneel artikel hebben we de problemen met betrekking tot het massatoerisme behandeld, die een echt duurzame ontwikkeling van het toerisme, als motor van de economie, in de weg staan. Dit heeft onder meer te maken met de opkomst van het 'Airbnb' fenomeen, naast de traditionele toeristenhotels. Dit uiteraard zonder de structurele problemen uit het oog te verliezen van de excessieve groei in de hotelsector zelf, met de eigen problemen.

Maar de ontwikkeling van de sector van 'andere accommodatie' raakt ook aan de belangen van de lokale woningmarkt, waar de volkomen vrije verkoop van woningen aan personen die in het buitenland gevestigd zijn ervoor heeft gezorgd dat de toegang tot de markt is beperkt voor de ingezetene zelf. Dit met de nodige gevolgen voor het algemene prijsniveau door de extra vraag van buitenlanders. Het zou dan niet onlogisch zijn om, gebruikmakend van de minder goede economische tijden om orde op zaken te stellen en strenge regels te introduceren voor het woningbestand dat in handen van buitenlanders is. Zij bezetten namelijk niet alleen woonruimte die beschikbaar zou moeten zijn voor de ingezetenen, maar profiteren ook van de winsten uit een feitelijk commerciële exploitatie, hetgeen leidt tot de export van winsten, in plaats van dat deze winsten lokaal worden geherinvesteerd. Bovendien kan de lokale kleine ondernemer ook wel doen wat deze niet als zodanig gecategoriseerde buitenlandse investeerders doen; hetgeen ook inderdaad al plaatsvindt. En wanneer wordt nagedacht over maatregelen om de buitenlandse exploitatie van de lokale Airbnb markt te beperken, moeten we echt niet bang zijn om ons aan koud water te branden; verscheidene andere landen hebben die weg al bewandeld of zijn ermee bezig. Maar wanneer men tot actie overgaat moet men wel bedenken dat het niet simpelweg neerkomt op het uitschrijven van een verbod in bepaalde gebieden; we hebben fijnere instrumenten nodig om goed werk te verrichten. Men moet bijvoorbeeld rekening houden met het herstel van twee binnensteden die we op de takenlijst hebben staan. Die hebben al behoorlijk wat verval meegemaakt gedurende de laatste decennia. Een bepaald niveau van plaatsing van kleinschalige toeristische accommodatie kan een zinvolle bijdrage zijn aan een dergelijk herstelplan voor beide steden. Een verstandig gebruik van de wet op de ruimtelijke ontwikkeling (in NL: ruimtelijke ordening) kan een instrument zijn om dit te regelen, met een keuze van waar wel en waar niet die ontwikkeling wordt toegestaan en in welke mate.

Ook kan men overwegen dat die persoon uit het buitenland in feite van buitenaf een onderneming op ons eiland drijft en dus als zodanig geregistreerd dient te zijn en aan alle verplichtingen dient te voldoen die daaruit voortvloeien. Het zou best zo kunnen zijn dat plotseling een aantal van die eigenaren niet zoveel zin meer hebben in het gedoe, want in plaats van een lokale tussenpersoon een honorarium te betalen voor diens werk, moet er een wettelijke vertegenwoordiging komen voor de NV of VBA die men moet oprichten en laten leiden door die vertegenwoordiger, met alle wettelijke plichten en verantwoordelijkheden die daarbij komen kijken.

Naar onze mening zijn er dus methoden om het aanhouden van economische activiteiten op afstand te ontmoedigen en dit is vooral ook gerechtvaardigd ten aanzien van de lokale Airbnb ondernemers die legaal opereren en daarbij aan alle verplichtingen moeten voldoen, terwijl de buitenlandse pseudo-ondernemers de gouden koe melken en dat zonder fatsoenlijke controle. Ook moet men gaan bijdragen aan de kosten van openbare diensten zoals de waterzuivering, hetgeen alle bedrijven zal treffen die hiervan gebruik maken, zeker in de toeristische sector. We beschikken naar onze inlichtingen over de digitale instrumenten bij de overheid om de gehele Airbnb sector te reguleren en te controleren, waardoor het land meer inkomsten vangt en echt wordt bijgedragen wordt aan de fameuze 'level playing field' leus, waarover vaak wordt gesproken zonder dat we iets concreets te zien krijgen.
Zoals eerder opgemerkt zal de mindere verkoop van woningen aan buitenlanders bijdragen aan een groter aanbod voor de lokale bevolking. Dat is positief, maar men moet wel bedenken dat het hier gaat om het derde deel van de bevolking dat over de middelen beschikt om een woning te kopen. Zodoende zijn we dan nog steeds niet bezig met de belangen te behartigen van twee derde deel van de bevolking dat geen woning kan bekostigen. De noodzaak van rigoureuze bouwplannen voor die meerderheidsgroep blijft een grote taak voor de overheid. Intussen kan een mogelijke recessie aanzienlijk de vraag naar toeristische accommodatie voor een bepaalde periode doen afnemen. Dit zal zorgen voor minder vraag naar arbeid, wat de noodzaak van het aantrekken van buitenlandse arbeidskrachten behoorlijk kan beperken, vergeleken met wat tot nu toe de vooruitzichten waren. Daarmee zal ook de druk op de woningmarkt kunnen afnemen en mogelijk worden uitgesteld totdat de economische situatie weer verbetering zal tonen; in het bijzonder waar het appartementen betreft.

Men zou deze momenten van minder dagelijkse druk in de bedrijven kunnen benutten om de toegang tot en het gebruik van onze natuur beter te regelen, zodat wanneer de economie weer aantrekt wij betere en strengere regels in werking hebben met het doel de nodig gebleken controle daadwerkelijk te kunnen uitvoeren, met inbegrip van een zekere normering van aantallen bezoekers die worden toegelaten. We zijn ons ervan bewust dat binnen ondernemerskringen weinig animo bestaat om toe te zien dat de overheid zaken regelt die hun bedrijf aangaan, maar het is in het belang van de gemeenschap en ook van henzelf, met of zonder hun begrip daarvoor.
De overheid heeft in menig opzicht een grote taak voor zich op de vermelde terreinen, nog afgezien van de taak om de informele sector aan te pakken die inmiddels meer dan 20.000 personen omvat, tussen officiële ingezetenen en personen zonder verblijfspapieren. Hier zijn heel wat inkomsten uit te verkrijgen, zonder de last weer op te leggen aan degenen die al hun deel bijdragen. Als het goed wordt gedaan, zouden het wel eens meer vliegen kunnen zijn die daarbij sneuvelen.

OM gaat twee politieagenten vervolgen wegens medeplichtigheid aan doodslag op A.C. Lanoy

Op de ochtend van 9 februari 2025 vond een schietincident plaats waarbij de jonge man A.C. Lanoy (19 jaar) dodelijk werd getroffen door een politiekogel.

Het voorval leidde tot grote emotie en verdriet bij zijn familie en binnen de Arubaanse gemeenschap als geheel.
Het Openbaar Ministerie (OM) had eerder al twee persberichten uitgegeven over dit tragische incident.
In het belang van het onderzoek kon toen enkel worden bevestigd dat beide betrokken politieagenten als verdachten werden beschouwd.

Inmiddels heeft de voortgang in het onderzoek het Openbaar Ministerie in staat gesteld om meer openheid te geven.
Er zijn getuigen gehoord, beeldmateriaal is geanalyseerd, en ook zijn de verdachten – de twee politieagenten – meerdere keren verhoord.
Daarnaast wordt er technisch onderzoek uitgevoerd.

Vanwege de complexiteit van dit technische onderzoek is het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) ingeschakeld.

Het bewijsmateriaal dat onderzocht moest worden, is inmiddels overgebracht naar Nederland en aan het NFI overgedragen.

Het technisch onderzoek heeft tot nu toe uitgewezen dat er tien schoten zijn gelost, waarvan één schot het slachtoffer dodelijk heeft getroffen.

Op basis van de voorlopige resultaten van het forensisch onderzoek én de aanvullende verhoren van de verdachten, heeft het Openbaar Ministerie besloten over te gaan tot vervolging van de twee betrokken politieagenten.

De twee agenten zullen worden gedagvaard en moeten zich verantwoorden voor de rechter.
Zij worden primair beschuldigd van medeplichtigheid aan doodslag.

Voorafgaand aan de publicatie van dit persbericht is de inhoud ervan gedeeld met zowel de familie van het slachtoffer als met de advocaten van de verdachten.

Twee risico's voor het toerisme...*Een externe en een lokale...*

Zowel lokaal als in onze regio kunnen we zien van dat men de gevaren van een recessie in de Verenigde Staten, die ook een wereldwijde recessie zou kunnen worden, serieus begint te nemen. Het zou goed zijn om nu goed die internationale ontwikkelingen te blijven volgen om op tijd een effectief antwoord te hebben. Dit noemen wij de dreigende externe factor. Maar dat is niet de enige dreiging die we zien. We hadden geen economische crisis nodig om bepaalde negatieve tendensen te herkennen, vooral die gerelateerd aan het toerisme. Dat noemen we de interne factor.

Het internationale perspectief, in verband met de actie van de Amerikaanse regering om zowat met de hele wereld in gevecht te gaan, ziet er elke dag grimmiger uit. Dat ook omdat nog niet bekend is hoe de tegenmaatregelen van die andere landen of groepen van landen, zoals de Europese Unie, gaan uitpakken. Wat wel inmiddels duidelijk is geworden is dat veel landen proberen tot overeenkomsten te komen, met uitsluiting van de Verenigde Staten. Zo zien we nu al onderhandelingen tussen Canada en de EU om de al bestaande samenwerking verder uit te bouwen. Opmerkelijk is dat het ook dat het nu mogelijk is gebleken te komen tot een economische samenwerking tussen de EU en de Zuid-Amerikaanse landen verenigd in het Mercosur-pact, waarvoor de onderhandelingen al jaren liepen maar nu plotseling in een stroomversnelling zijn gekomen door de Amerikaanse acties. Ook ziet men de Europese gedachten uitgaan in de richting van een eigen platform voor digitale financiële transacties om de afhankelijkheid van de digitale betalingsstructuur van o.a. Visa, MasterCard en Paypal te kunnen inperken. Dit alles zorgt ervoor dat de oplegging van importtarieven door de Amerikaanse regering, bedoeld als middel om positieve effecten te bereiken voor het eigen land, veel meer gevolgen gaat hebben dan de Amerikaanse regering tevoren voorzag. En zelfs als men dit wellicht ten dele had voorzien, zou men wel gedacht hebben dat die pogingen tot mislukken gedoemd zouden zijn door overschatting van het economische gewicht dat men kon inbrengen. Wij moeten hoe dan ook voorbereid zijn op nog meer handelsconflicten met een negatieve uitkomst; we staan aan het begin van een grote 'shake-up' van de mondiale handelsrelaties die ook grote geopolitieke gevolgen zullen hebben.

Nu dan de directe schade die wij ook zullen voelen. In de eerste plaats zijn dat de prijsstijgingen in de Verenigde Staten, die niet alleen de producten aangaan die we vanuit de VS importeren, maar ook het transport want de inflatie laat ook die sector niet ongemoeid. Dit zal als gevolg hebben dat alle elementen van de waarde waarop bij ons de importheffingen plaatsvinden, de 'CIF-waarde' (Cost, Insurance, Freight) een verhoging zullen vertonen, met forse gevolgen voor ons. Het is nog niet bekend wat de aardolieprijzen op mondiaal niveau gaan doen. Een algemene recessie zou in principe een verlaging van de prijzen betekenen door minder afname, maar in de VS zelf is nog niet bekend wat er gaat gebeuren wanneer Canada minder olie aan de VS gaat leveren en meer aan Europa en Azië, met het gevolg dat de Amerikaanse raffinaderijen, die op zware Canadese aardolie ingesteld zijn, te maken krijgen met een tekort aan materiaal. Daar komt dan bij dat de Trump-regering pasgeleden de vergunning van Chevron, om zware olie in Venezuela te produceren en naar de VS te exporteren, heeft ingetrokken. Hogere prijzen in de VS vanwege een tekort aan brandstoffen leidt tot meer inflatie die wij uiteindelijk ook letterlijk op ons bord krijgen.
Op papier is de optie om onder onze leveranciers te diversifiëren nogal logisch, de vraag is alleen hoe dat te realiseren. Als klein land krijgen we een fors deel van wat wij inkopen via Amerikaans grondgebied, ook al komen de goederen oorspronkelijk uit een ander land. Een land als China heeft een belangrijk verkooppunt voor Zuid-Amerika en het Caribisch gebied in de Panamese vrije zone. Ook de Braziliaanse industrie heeft een vertegenwoordiging in de Kanaalzone om dezelfde reden. Het probleem is dat die mogelijkheden nog goed moeten worden uitgezocht, zonder van tevoren een positief resultaat te kunnen verwachten. Het aangaan van bilaterale overeenkomsten kost overigens ook veel tijd, als dat een mogelijkheid zou zijn. Onze toeristische sector wordt, afgezien van de stijgende prijzen voor alles wat men nodig heeft, ook geconfronteerd met de terugval in het aantal toeristen vanwege de verminderde koopkracht in de VS en Canada, samen meer dan 80% van onze bezoekers.
Maar nu het interne aspect dat ook een bedreiging vormt voor het toerisme. Naast de lokale kritiek op het massatoerisme kan men steeds meer diezelfde kritiek waarnemen in de landen van de regio, waar verscheidene enquêtes onder bezoekers dezelfde zorgpunten naar voren brengen die we hier zien: een te grote opeenhoping van bezoekers, wat een sfeer schept die tegengesteld is aan wat men in feite 'verkoopt', nl. een aangenaam een rustig verblijf. Meer en meer uit zich dat in allerlei vormen van het massatoerisme, terwijl de voorkeur van diezelfde toerist steeds meer uitgaat naar het kennismaken met de gemeenschap, de lokale cultuur en levenswijze. Die wens blijft nu beperkt tot het hanteren van slogans zonder enige reële inhoud, want met zulke aantallen mensen is dit gewoon niet te dien.

Het lokale misdaadpeil is voor ons gelukkig geen probleem, zoals dat wel het geval is in verschillende landen in de regio, maar het aspect van teveel urbanisatie en verkeer heeft er al voor gezorgd dat men de leus "One Happy Island' al kan inwisselen voor "One Busy Island". Dit zijn de kostbare fouten die al jaren geleden zijn begaan en nu nog worden begaan, want we zien nog steeds geen wijziging in de richting van de befaamde leus van 'duurzaam toerisme'. Vandaar dat die lokale dreiging gewoon niet weggaat. De mondiale crisis zal op een goede dag overwaaien, het ontbreken van de interne correctie van onze foute koers blijft het grootste risico.

Regering en Royal Schiphol Group ondertekenen MoU om samenwerking voort te zetten

Deze week heeft het kabinet AVP-FUTURO tijdens een persconferentie een Memorandum of Understanding (MoU) ondertekend met de Royal Schiphol Group. Premier Mike Eman, minister van Toerisme Wendrick Cicilia, minister van Financiën Geoffrey Wever, en Kjell Kloosterzie, directeur van Schiphol International, zetten hun handtekening onder de overeenkomst.

Premier Eman verklaarde dat het nieuwe kabinet zich vanaf het begin van zijn bestuursperiode – en zelfs iets daarvoor – heeft georiënteerd op de impasse die tijdens de vorige bestuursperiode was ontstaan in de onderhandelingen met Schiphol.
Hij gaf aan dat de heer Kloosterzie, als directeur van Schiphol International, onder andere verantwoordelijk is voor de relatie met Aruba. Samen met minister Cicilia, minister Wever en hun adviseurs zijn in de afgelopen dagen intensieve onderhandelingen gevoerd, die hebben geleid tot een breed akkoord in de vorm van een MoU.
De premier legde uit dat de onderhandelingen tussen Royal Schiphol Group en AAA (Aruba Airport Authority) de komende dagen zullen worden voortgezet, waarbij de details van het langetermijnschema verder worden besproken.
Premier Eman lichtte toe dat er verschillende uitdagingen waren die mede tot de impasse hadden geleid. Eén daarvan betrof de LNT-wetgeving, die het voor Schiphol moeilijk maakte om een algemeen directeur (CEO) aan te stellen voor Aruba Airport Authority.
Hij benadrukte dat het in de internationale markt een grote uitdaging is om een luchthaven als die van Aruba – met bijna een miljoen passagiers per jaar – soepel en modern te laten functioneren.
Daarom is het essentieel om te kunnen samenwerken met een partner met ruime ervaring en kennis, én om een competente uitvoerend directeur aan te stellen die deze verantwoordelijkheid aankan.
Premier Eman verzekerde dat, in goede samenwerking met de minister van Financiën, is toegezegd dat de regering binnen de LNT-wetgeving naar een oplossing zal zoeken. Hierdoor kan AAA, zowel lokaal als internationaal, op zoek gaan naar een nieuwe CEO. Tegelijkertijd wordt ruimte gecreëerd om de belangrijkste functionarissen van Aruba Airport op passende wijze te belonen, zodat de luchthaven competitief blijft.

Een tweede punt dat de premier noemde, was het verzoek van Schiphol om meer betrokken te zijn bij het bestuur. Hierbij is overeengekomen dat Schiphol twee namen mag voordragen voor een zetel in de Raad van Commissarissen. Aruba, als enige aandeelhouder, kiest vervolgens één lid uit de voorgedragen kandidaten.

Indien geen van de twee kandidaten geschikt wordt bevonden, kan de regering om twee nieuwe voordrachten vragen.

Als derde punt gaf premier Eman aan dat de regering het belangrijk vindt dat de rol van de aandeelhouder helder wordt afgebakend. Daarom zal de regering binnenkort starten met gesprekken over het overdragen

van bepaalde verantwoordelijkheden aan het bestuur van AAA, en zal die rol nu ook duidelijk worden vastgelegd in het MoU.
Tot slot lichtte de premier toe dat gezamenlijk is besloten om de samenwerking tussen Royal Schiphol Group en AAA te versterken op het gebied van opleiding en training. Alle trainingen die Schiphol aanbiedt, zullen nu ook beschikbaar worden gesteld aan personeel van de luchthaven op Aruba – zowel op uitvoerend als managementniveau – zodat de luchthaven op het hoogste niveau blijft opereren.
Namens Royal Schiphol Group verklaarde de heer Kloosterzie dat men zeer tevreden is over het feit dat de samenwerking met Aeropuerto Internacional Reina Beatrix wordt voortgezet na 20 jaar, en dat men samen met alle partners en stakeholders in Aruba blijft werken aan het succes van de luchthaven.

"Het is bijzonder om hier te zijn, en om zo kort na de installatie van de nieuwe regering meteen samen verder te kunnen werken aan de verdiepende onderhandelingen over de uitbreiding van onze strategische samenwerking.
Nogmaals, we zijn zeer verheugd dat we deze samenwerking tussen Schiphol en de luchthaven van Aruba kunnen voortzetten," aldus Kloosterzie.

Advies over oprichting van begrotingsfondsen overhandigd aan Minister-President

Behoefte aan duidelijk aangetoonde noodzaak voor oprichting van fondsen

Op donderdag 10 april 2025 hebben de president van de Raad van Advies, mr. D.G. Kock, en de secretaris, mr. A. Braamskamp, een advies overhandigd aan de Minister-President en de Minister van Financiën met betrekking tot de oprichting van begrotingsfondsen. Naast wetgevingsadvies kan de Raad van Advies ook advies uitbrengen over onderwerpen die zij van bijzonder belang acht.

Vorig jaar mei bracht de Raad reeds een advies uit over de overheidsorganisatie. In datzelfde kader vraagt de Raad nu aandacht voor een andere ontwikkeling die eveneens een negatieve invloed heeft op de samenhang en eenheid van het beheer: de oprichting van afzonderlijke begrotingsfondsen. Aan het begin van een nieuwe regeringsperiode acht de Raad het een geschikt moment om deze ontwikkeling nader onder de loep te nemen.

Met dit advies presenteert de Raad een beoordelingskader voor het overwegen van bestaande en toekomstige begrotingsfondsen. In het advies wordt een overzicht gegeven van de huidige begrotingsfondsen, met een bespreking van de voor- en nadelen ervan. Ook behandelt het advies de bevindingen met betrekking tot de oprichting van bestaande fondsen, de tekortkomingen die daarin zijn vastgesteld, de budgettaire bepalingen voor deze fondsen en de bijbehorende financiële verantwoordelijkheden.

Het advies sluit af met een conclusie en de aanbeveling van de Raad.

De aanbeveling luidt dat voor de oprichting van een begrotingsfonds duidelijk aangetoond moet worden dat er een noodzaak bestaat. Daarnaast dient een begrotingsfonds uitsluitend te worden opgericht voor meerjarige, specifieke projecten. Verder adviseert de Raad om een evaluatieclausule op te nemen in de landsverordening waarin een begrotingsfonds wordt ingesteld.

Buitenlandse kopers en Airbnb: een groeiende bedreiging voor de Arubaanse woningmarkt

De afgelopen jaren heeft Aruba een opvallende groei doorgemaakt in het aantal Airbnb-verblijven. Wat ooit begon als een manier voor lokale bewoners om een extra inkomen te genereren, is nu uitgegroeid tot een grootschalige commerciële activiteit, vaak gefinancierd en beheerd door buitenlandse investeerders. Deze ontwikkeling heeft verstrekkende gevolgen voor de woningmarkt, de leefbaarheid in woonwijken, en de toegang tot betaalbare woningen voor de Arubaanse bevolking.

Waar vroeger woonhuizen voornamelijk werden gebouwd en verkocht om te voorzien in de woonbehoeften van Arubaanse gezinnen, zien we nu een ander patroon. Buitenlanders kopen in hoog tempo woningen op, vooral in aantrekkelijke woonwijken of gebieden met uitzicht, en zetten deze vrijwel onmiddellijk in als permanente toeristische verblijven via platforms zoals Airbnb. Deze huizen blijven vaak leeg buiten het toeristisch seizoen of worden gedurende het hele jaar aan toeristen verhuurd.

Erfpachtgronden worden misbruikt

Wat deze trend extra zorgwekkend maakt, is dat een groot deel van deze woningen zich bevindt op erfpachtgronden die eigendom zijn van het Land Aruba. Erfpacht is een vorm van gronduitgifte waarbij de overheid grond uitgeeft aan een particulier of een onderneming voor een specifiek doel, in dit geval wonen. In vrijwel alle erfpachtaktes is opgenomen dat het gebruik van de woning uitsluitend mag zijn voor bewoning en dat commercieel gebruik – zoals toeristische verhuur – uitdrukkelijk verboden is zonder toestemming van de overheid of zonder wijziging van de bestemming. Toch wordt dit verbod op grote schaal genegeerd. Steeds meer erfpachters, vaak buitenlandse eigenaren, gebruiken hun woningen voor toeristische doeleinden zonder dat daar een formele wijziging van bestemming of goedkeuring tegenover staat. Dit is niet alleen in strijd met de voorwaarden van het erfpachtrecht, maar ook met het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan met Voorschriften (ROPV), dat het ruimtelijk beleid van Aruba regelt.

ROPV: toeristische functies niet zomaar toegestaan

Volgens het ROPV zijn er duidelijke zones waar toeristische functies, zoals hotels en recreatieve appartementen, zijn toegestaan. In 'woongebieden met waarden', waar veel van deze woningen zich bevinden, is de hoofdfunctie wonen. Verblijfsrecreatie is alleen toegestaan onder strikte voorwaarden, en meestal alleen in bestaande gebouwen of grotere toeristische complexen – niet in individuele woningen in woonwijken. Ook vereist het ROPV dat functies die afwijken van de hoofdbestemming stedenbouwkundig aanvaardbaar moeten zijn, geen overlast mogen veroorzaken voor omwonenden, en niet in strijd mogen zijn met de leefkwaliteit van het gebied.

Daarnaast is in het ROPV opgenomen dat toeristische functies niet zomaar mogen worden gerealiseerd als daar geen aantoonbare maatschappelijke behoefte voor is, of als de functie ook in reeds ontwikkelde toeristische zones kan worden ondergebracht. Er wordt zelfs bepaald dat nieuwe verblijfsrecreatieve eenheden in veel gevallen niet toegestaan zijn. Dat maakt het gebruik van woonhuizen voor toeristische doeleinden in strijd met het ruimtelijk beleid van het land.

Gevolgen voor de lokale woningmarkt

De gevolgen voor de lokale bevolking zijn groot. Door het opkopen van woningen door buitenlandse investeerders ontstaat er schaarste op de woningmarkt. De prijzen van huizen stijgen door de toegenomen vraag vanuit het buitenland, en lokale gezinnen – met een modaal of zelfs bovengemiddeld inkomen – kunnen steeds moeilijker een huis kopen of huren.

In sommige wijken is de situatie zo schrijnend dat jonge Arubanen hun woonwijken verlaten omdat ze zich daar geen woning meer kunnen veroorloven, terwijl de huizen in hun buurt grotendeels leegstaan of aan toeristen worden verhuurd. De sociale samenhang verdwijnt, er is minder toezicht in de buurt, en er ontstaat overlast door toeristisch verkeer, lawaai en een gebrek aan parkeerplaatsen.

Politieke actie en handhaving dringend nodig

De overheid en politiek kunnen deze situatie niet langer negeren. Het op grote schaal gebruikmaken van woningen voor toerisme zonder de daarvoor vereiste bestemming of vergunning, is niet alleen in strijd met het erfpachtrecht en het ROPV – het ondermijnt ook het sociaal en economisch welzijn van de lokale bevolking.

Het is essentieel dat de overheid gaat handhaven op basis van de bestaande erfpachtvoorwaarden en ruimtelijke voorschriften. Woningen op erfpachtgronden mogen niet zonder meer worden geëxploiteerd als toeristische verblijven. Daarnaast moet de overheid inzicht krijgen in de werkelijke eigendomssituatie van woningen in populaire gebieden, en controle uitvoeren op het feitelijk gebruik van deze woningen.

Bovendien is het belangrijk dat er duidelijke criteria worden opgesteld over wie op Aruba mag investeren in vastgoed, met als uitgangspunt dat wonen voor de lokale bevolking voorrang moet krijgen op commerciële belangen van buitenlandse beleggers.

Aruba moet kiezen voor balans

Toerisme is belangrijk voor Aruba – dat ontkent niemand. Maar het toerisme mag niet zodanig groeien dat het de fundamentele woonrechten van de eigen bevolking aantast. Een gezonde balans tussen toerisme, wonen en leefbaarheid is noodzakelijk. De woningmarkt moet in de eerste plaats functioneren voor de mensen die hier geboren zijn, hier wonen, werken en bijdragen aan de gemeenschap.

Het is tijd voor een eerlijk woningbeleid dat rekening houdt met zowel economische ontwikkeling als sociale rechtvaardigheid. Buitenlandse investeringen zijn welkom, maar niet ten koste van het woonrecht van de Arubaanse burger.

Achter de handelsoorlog… *Gaat een andere oorlog schuil…*

In de handelsoorlog die de regering van de Verenigde Staten is begonnen met een groot deel van de wereld zijn we voorbij de fase van 'never a dull day' en voorlopig beland in 'never a dull hour'. De reacties van de financiële markten over de hele wereld en de acties van de met hoge importtarieven getroffen landen volgen elkaar met een indrukwekkende snelheid op. Het gevolg hiervan is dat de Trump-regering een pauze van 90 dagen heeft afgekondigd, ogenschijnlijk met het doel te gaan onderhandelen met de verschillende landen. Maar er gaat iets anders schuil achter deze spectaculaire manoeuvre; andere ontwikkelingen die duiden op iets dat essentiëler en ernstiger is.

Het is moeilijk te geloven dat deze regering aan de macht is gekomen om een handelsoorlog te beginnen, alleen maar omdat de wereld zogenaamd de VS op onheuse wijze zou hebben behandeld. Wat er in feite plaatsvindt is meer een herdefinitie van het economische – en politieke spel, in overeenstemming met de rol die de groep die nu aan de macht is ziet voor hun land. Dat is dan de gedachte die is gebaseerd op een verdeling van de wereld onder de belangrijkste actoren, waar de VS zich uitsluitend zal bemoeien en interveniëren in wat men ziet als het 'eigen' deel van de wereld en niet meer de 'politieagent' van de hele wereld zal zijn. En het idee is om dit te bereiken door de wereld te verdelen tussen de autocratische landen die dan naar eigen inzicht kunnen opereren, zonder enig respect voor de economische en wettelijke regels van het spel, in het leven gekomen na de Tweede Wereldoorlog. In de handelsoorlog is het de bedoeling zoveel mogelijk landen te onderwerpen aan handelsakkoorden die gunstig zijn voor de VS, bezien vanuit het oogpunt dat de anderen die oorlog toch nooit zouden kunnen winnen. Dat is op zich al een twijfelachtig uitgangspunt want als gevolg van de Amerikaanse actie kan men nu zien dat nu een heleboel initiatieven tevoorschijn komen om economische (en militaire) samenwerking te bewerkstelligen, met uitsluiting van de VS. Uiteraard zullen er landen zijn die niet de kracht hebben om de Amerikaanse plannen te dwarsbomen, maar de sterkere, zoals de EU, Canada en de landen verenigd onder de BRICS-paraplu, gaan zich echt niet zomaar onderwerpen aan de wensen van Trump en consorten, maar hoeven dat ook niet te doen. Hier wordt de gok die Trump waagt al behoorlijk risicovol, als hij gelooft dat in de nu afgekondigde pauze van 90 dagen hij op voor zijn land succesvolle wijze zou kunnen onderhandelen.

Maar er is nog iets meer dat twijfel oproept over hetgeen Trump wenst te bereiken. Een onderdeel van de ogenschijnlijke ideologie van de Maga-beweging is dat de VS economisch gezien een 'autarkisch' land kan zijn en verder niemand nodig heeft. Maar dat is een nogal absurde gedachte voor een land dat op verscheidene kerngebieden niet zelfvoorzienend is en dat ook nooit zal zijn. Bijvoorbeeld op enkele basisgebieden voor welk land ook, zoals energie. In conservatieve kringen wordt veel gesproken over onafhankelijkheid op energiegebied, maar dat is ver verwijderd van de realiteit.

De VS is momenteel weliswaar de grootste aardolieproducent, met ongeveer 13 miljoen vaten per dag, maar consumeert tegen de 20 miljoen vaten per dag en is ter aanvulling van het tekort afhankelijk van import. Bovendien is een deel van het netwerk van raffinaderijen afgestemd op de verwerking van zware aardolie, die de VS zelf niet produceert. Vandaar dat de import van zware olie uit Canada en Mexico zo belangrijk is want de ongeveer 5 miljoen vaten per dag die men levert zijn essentieel voor een deel van de raffinaderijen in het Noorden en aan het Amerikaanse deel van de Golf van Mexico. Het land heeft bovendien ook geen grote bewezen olie- en gasreserves en zal in de toekomst steeds meer afhankelijk zijn van invoer. Zowel Canada als Mexico zijn te midden van het huidige tumult op zoek naar langdurige contracten met o.a. de EU, India en China. Dit laat voor de VS de optie open om te investeren in Venezolaanse zware olie, ware het niet dat onlangs diezelfde Trump de vergunning van Chevron om Venezolaanse olie te produceren en naar de VS te exporteren, heeft ingetrokken.

De VS beschikt ook niet over grote ijzerertsreserves en heeft bijna niets aan bauxietreserves. Alle zelf opgeworpen obstakels om industriële basisgrondstoffen als staal en aluminium in de vorm van importheffingen hebben geen enkele zin en betekenen een belangrijk nadeel voor de Amerikaanse industrie die afhankelijk is van die grondstoffen. Op het gebied van de elektriciteitsvoorziening zien we eenzelfde situatie. De VS produceert niet genoeg stroom en is hiervoor afhankelijk van Canada. Bovendien staat de huidige regering vijandig tegenover alternatieve energie want in hun wereld bestaat er geen klimaatverandering en andere verschijnselen die volgens hen de hersenspinsels zouden zijn van 'progressieve idioten'. Het vasthouden aan het gebruik van steenkool en aardolie zal op langere termijn die afhankelijkheid van buitenlandse bronnen voor de energievoorziening alleen nog maar groter maken.

Natuurlijk weet de rechtse beweging dit ook wel. Het idee achter de aangekondigde annexatie van Canada en Groenland is juist bedoeld om een enorm land te scheppen, met ongelooflijke natuurlijke rijkdommen die ter beschikking zullen komen aan hen als de dominante elite. Daarmee kan men zich op gelijke hoogte stellen met de autocratische regimes van China en Rusland, de twee belangrijkste actoren die Trump en zijn bende als gelijken zien in dit spel om de wereld onderling te verdelen.

Al hetgeen men wenst te bereiken veronderstelt wel een belangrijk aspect: dat men de eigen bevolking moet onderwerpen aan een autocratisch regime, want het democratisch systeem met drie gescheiden machten, het model dat nog steeds de basis is van de wereld waar wij in leven, geeft geen ruimte voor hun absurde dromen. Het kunnen onderwerpen van andere landen blijft nog een open vraag, het beëindigen van de democratische rechtstaat in de VS is een strijd die nog maar net is begonnen.

Bezwaar en verzoek tot ontheffing van Natura Development N.V. afgewezen

Op donderdag 27 maart heeft voormalig minister van Natuur, Ursell Arends, Natura Development N.V. en hun advocatenteam, GFC Attorneys & Consultants, op de hoogte gesteld van de afwijzing van hun bezwaar tegen een eerdere beslissing over een ontheffing voor het aanleggen van een strand aan de andere zijde van hun vestiging, Embassy Suites by Hilton.

Zowel het bezwaar als het aangepaste verzoek tot ontheffing zijn afgewezen, aangezien de belangen die Natura heeft aangevoerd om een ontheffing te verkrijgen op basis van de Natuurbeschermingsverordening niet zwaarder wegen dan het belang van het beschermen van de flora en fauna in het gebied.

Deze beslissing weerspiegelt hetzelfde engagement dat een politieke beweging over het hele eiland heeft geïnspireerd.

Aan het einde van zijn termijn als minister werd Arends geconfronteerd met een cruciale beslissing: Natura Development N.V. had een verzoek ingediend om een strand te ontwikkelen in een gebied dat is geïdentificeerd als mogelijk marien heiligdom, gelegen vóór Embassy Suites. Een kwetsbare zone, rijk aan biodiversiteit en habitat voor zeegras, koraal en beschermde zeedieren.

Op 26 februari 2025 oordeelde de rechter dat de minister binnen drie maanden een nieuwe beslissing moest nemen, rekening houdend met de overwegingen van de rechtbank. Na zorgvuldige bestudering van het vonnis, wetenschappelijke informatie, verschillende ecologische rapporten en consultaties met experts – waaronder de Aruba Conservation Foundation en Directie Natuur en Milieu – werd aangetoond dat het verlenen van de ontheffing zou leiden tot permanente schade aan een waardevol ecosysteem.

Het betreffende gebied maakt deel uit van een kwetsbaar habitat met diverse beschermde inheemse soorten, zoals Yerba di caña (Thalassia testudinum), Fofoti (Conocarpus erectus), Cadushi (Stenocereus griseus), en ook mariene dieren zoals koraal, zeeslakken, kreeften en de Hawksbill zeeschildpad.

Volgens een publicatie op zijn Facebookpagina weigerde Arends toe te geven aan druk van investeerders, en liet hij zijn leiderschap als stem van de natuur prevaleren.

Hij koos voor wat velen wensen, maar weinigen durven verdedigen: de bescherming van onze natuur – ook als het politiek ongunstig of onpopulair is.

Een van de krachtigste rapporten, opgesteld door de Aruba Conservation Foundation, stelt ondubbelzinnig: "Het mariene gebied vóór Hilton Embassy Suites is waarschijnlijk het laatste ongestoorde stuk kust aan de westkant van Aruba. Elke ontwikkeling hier zal alle biodiversiteit in deze zone vernietigen."

Arends benadrukte:

"De ecologische en culturele waarde van dit gebied weegt zwaarder dan ontwikkelingsbelangen. Het beschermen van onze mangroves, zeegrasvelden en koraal is een wettelijke én morele plicht tegenover toekomstige generaties. De strijd voor natuurbehoud is geen trend die thuishoort in partijprogramma's of regeerakkoorden, het is een noodzaak."

In zijn brief verwees Arends ook naar een alternatieve locatie, bekend als Juanita Beach, die Natura Development N.V. reeds gebruikt om strandvoorzieningen aan te bieden zonder druk uit te oefenen op een kwetsbaar habitat.

Deze beslissing versterkt het strikte ontheffingenbeleid dat het ministerie heeft gevoerd – waarin ontheffingen uitsluitend worden verleend onder specifieke voorwaarden gerelateerd aan openbare veiligheid, wetenschappelijk onderzoek en zonder bedreiging voor ecologische structuren. In dit geval voldeed Natura Development N.V. aan geen van deze criteria.

Natura Development N.V. behoudt het recht om binnen een termijn van zes weken beroep aan te tekenen bij de rechtbank.

RAIZ is trots op deze laatste daad van haar leider binnen de regering – een besluit dat bevestigt waar de partij voor staat: bestuur op basis van waarden, natuurbescherming en besluitvorming gestoeld op feiten.

"Over natuur praten is niet genoeg. Voor de natuur moet je opstaan en haar verdedigen!" zei Arends.

Een belangrijke stap voor ons rechtssysteem

Eerste vrouwelijke Arubaanse benoemd tot vicepresident van het Gerecht in Eerste Aanleg

Tijdens een ceremonie in het Hyatt Place vond de officiële installatie plaats van drie nieuwe rechters voor het Gerecht in Eerste Aanleg van Aruba. Minister van Justitie, mr. drs. Arthur Dowers, was aanwezig bij de plechtigheid en sprak zijn tevredenheid uit over de belangrijke ontwikkeling binnen het gerechtelijk apparaat van ons land.

Minister Dowers gaf aan dat deze installatie een teken is van vooruitgang en de deur opent voor meer lokale participatie binnen het rechtssysteem, zowel in Aruba als in andere delen van het Koninkrijk.

“Het is fundamenteel om een gerecht te hebben dat in balans is, met mensen die de wet benaderen vanuit verschillende perspectieven en levenservaringen,” verklaarde de minister.

Hij voegde daaraan toe: “Aruba is een kleine gemeenschap waar iedereen elkaar kent, en juist daarom is het goed om ook rechters van buitenaf te hebben, om onpartijdigheid en objectiviteit te waarborgen.”

Een van de geïnstalleerde rechters is mr. Jane Jansen, de eerste vrouwelijke Arubaanse die nu de functie bekleedt van vicepresident van het Gerecht in Eerste Aanleg van Aruba. Zij maakt deel uit van het dagelijks bestuur van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden.

Rechter mr. Jansen heeft uitgebreide ervaring in het belastingrecht, zowel in Aruba als in andere delen van het Koninkrijk der Nederlanden. De twee andere geïnstalleerde rechters zijn strafrechters afkomstig uit Nederland, die naar Aruba zijn gekomen in het kader van de bestrijding van ondermijning.

De minister van Justitie herinnerde eraan dat het vijftien jaar geleden zijn eigen ministerie was dat de overgang van het Gerecht in Eerste Aanleg tot stand bracht, conform de Rijkswet.

In die tijd was er een grote achterstand in zaken, wat een buitensporige druk legde op het gerechtelijk apparaat. Het ministerie van Justitie moest toen ondersteuning bieden om deze druk op het gerecht te verlichten.

Er werd ook nadruk gelegd op wetgeving en juridische ontwikkeling, die in samenwerking met het Hof een structurele ondersteuning kunnen bieden om zaken sneller en efficiënter te behandelen.

Toch, aldus de minister, hoorde hij opnieuw dezelfde problemen die hij vijftien jaar geleden ook al hoorde: gebrek aan geld, gebrek aan personeel en gebrek aan middelen – thema's die terugkwamen in de toespraken van rechters De Kort en Jansen.

Minister Dowers bevestigde zijn voortdurende inzet om te blijven werken aan een sterker, efficiënter en rechtvaardiger rechtssysteem, met de institutionele ondersteuning die het verdient.

Simon Waslander: Mar-a-Lago Akkoord

In eerste instantie – en onder oppervlakkige observatie – lijken de acties van president Trump volledig impulsief en zonder strategie. Maar dat is zeker niet het geval. In dit artikel zien we dat al zijn geopolitieke acties deel uitmaken van een langetermijnstrategie.

In verschillende rapportages van grote investeringsbanken wordt voor deze strategie een naam gebruikt: het “Mar-a-Lago Akkoord.” Aangezien de acties van president Trump een diepgaande impact hebben, niet alleen voor de Verenigde Staten maar ook voor de hele wereld – en dus ook voor Aruba – zullen we hier de geopolitieke handleiding van president Trump onder de loep nemen.

Men zou kunnen denken dat Trumps strategie van het invoeren van importtarieven tegen vrijwel de hele wereld, en ook zijn optreden in het conflict in Oekraïne, volledig impulsief is. Maar niets is minder waar.

De strategische visie van Stephen Miran & Scott Bessent
Het huidige geopolitieke strategiebeleid van de VS is grotendeels gevormd door Trumps belangrijkste economische adviseur: Stephen Miran. In zijn essay “A user's guide to restructuring the global trad-

ing system” stelt hij dat de waarde van de Amerikaanse dollar te hoog ligt vanwege zijn status als de facto wereldreservemunt. Volgens Miran heeft dit ertoe geleid dat er in de VS vrijwel geen lokale productie meer is van goederen, en dat er een enorme onbalans is ontstaan in de handelsbalans van het land.
Deze intellectuele basis van Miran is verder uitgewerkt door huidig minister van Financiën Scott Bessent, die de wereld onderverdeelt in drie zones: groen, geel en rood.
Groene landen zijn vriendelijk en volledig op één lijn met de VS.
Gele landen moeten worden “gemotiveerd” om de geopolitieke wensen van de VS te volgen, denk aan de Europese Unie.
Rode landen, zoals China en Rusland, worden beschouwd als directe rivalen en zullen te maken krijgen met de hoogste importtarieven en geopolitieke druk.

Hoe “pest” je de wereld? Met tarieven en veiligheid
De krachtigste instrumenten waarover de VS beschikt zijn haar economie – de grootste ter wereld – en haar militaire macht – eveneens de grootste ter wereld. In de eerste fase van het plan introduceert Trump importtarieven en herkalibreert hij de militaire aanwezigheid wereldwijd. In militair opzicht verschuift de focus naar bescherming van Japan en laat hij Europa grotendeels los. Dit is zeker geen toeval: de combinatie van economische sancties en militaire herpositionering dient om de wereld in de richting te dwingen die de VS wenst.
Maar dan rijst de grote vraag: Wat is het einddoel van dit alles?

Het strategische doel: Amerika's schuld herfinancieren via 100-jarige staatsobligaties
Het uiteindelijke strategische doel is om landen in de groene en gele zones ertoe te brengen de Amerikaanse staatsschuld te herfinancieren door het aankopen van zero-coupon 100-jarige staatsobligaties van de VS.

In ruil daarvoor worden tarieven verlaagd of geschrapt, en krijgen landen militaire bescherming van de VS.

Volgens Miran en Bessent zou dit de VS op ultra-lange termijn strategisch garanderen van invloed, en landen binden aan

haar geopolitieke doelen.
Diepe gevolgen: Reële waarde van valuta's zal fors dalen
Al deze plannen zullen ongetwijfeld diepgaande economische en geopolitieke gevolgen hebben.
In de eerste plaats zal de wereldwijde rente dalen, en flink ook. Dit zal naar verwachting de reële (voor inflatie gecorrigeerde) waarde van de Amerikaanse dollar én indirect ook vele andere valuta's sterk doen dalen.

Op geopolitiek vlak zal de wereld in twee machtsblokken verdeeld raken:
Diegenen die de 100-jarige obligaties van de VS kopen en onder haar militaire bescherming vallen.

En de overige landen – de “rode zone” – die niet willen meedoen en dus uitgesloten raken van voordelen.
Deze column wil aantonen hoe “chaotisch en destructief” de acties van president Trump op korte termijn ook mogen lijken – in werkelijkheid zijn ze allemaal onderdeel van een omvattend, strategisch plan.

De herfinanciering van de Amerikaanse schuld via 100-jarige staatsobligaties zal verstrekkende en mogelijk zeer ingrijpende gevolgen hebben. Aruba moet zich hierop tijdig en adequaat voorbereiden.

ARUBA VANDAAG

Minister Gumbs blijft civieltechnische vergunningen onjuist publiceren ondanks wettelijke voorschriften

(TheDailyHerald) – De verkeerde classificatie van civieltechnische vergunningen als bouwvergunningen in de Staatscourant blijft aanhouden onder leiding van minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Infrastructuur (VROMI) Patrice Gumbs, die de Party for Progress (PFP) vertegenwoordigt.

Ondanks eerdere aankondigingen dat het publicatieproces zou worden aangepast om te voldoen aan bestaande wetgeving en ter bescherming van het grondwettelijke recht van burgers om bezwaar te maken, is er tot op heden geen verandering doorgevoerd.

Tijdens een parlementaire vergadering op maandag – een voortzetting van de openbare vergadering van 24 februari 2025 over de vertraagde publicatie van vergunningen en het belang van wettelijke naleving en transparantie – verklaarde Gumbs herhaaldelijk dat het bezwaarsrecht van burgers onaangetast blijft, zelfs bij te late publicatie.
"Er is altijd de mogelijkheid om, zelfs als de termijn van zes weken voor bezwaar is verstreken, naar de rechter te stappen," zei Gumbs – waarmee hij de financiële last bij de bevolking van Sint Maarten legt, die nu gerechtskosten en mogelijk advocaatkosten moet betalen om besluiten aan te vechten waarvoor zij niet tijdig zijn geïnformeerd.

Een recente rechterlijke uitspraak onderstreepte echter het belang van een duidelijk onderscheid tussen bouwvergunningen en civieltechnische vergunningen.

In een vonnis van 2 april 2025 bevestigde de rechter het stopbevel dat minister Gumbs op 11 maart 2025 had uitgevaardigd tegen NLGY Development, dat graafwerkzaamheden had uitgevoerd zonder een civieltechnische vergunning. Het bedrijf kon de vereiste machtiging conform artikel 28a van het Landsbesluit Ruimtelijke Ontwikkelingsplanning (LROP) niet overleggen.

De rechter stelde:
"Nergens in de tekst van de bouwvergunning blijkt dat ook toestemming wordt verleend voor civiele werken. Integendeel, in de bouwvergunning staat vermeld dat het project tevens onderworpen is aan 'andere toepasselijke verordeningen'. Bovendien verschillen de beoordelingscriteria voor het verlenen van een bouwvergunning en een civieltechnische vergunning, en kent elk zijn eigen weigeringsgronden onder aparte wettelijke kaders."

Artikel 28a werd oorspronkelijk in 2000 geïntroduceerd als een tijdelijke bepaling en verliep in januari 2012 – twee jaar na de staatkundige transitie van 10-10-10.
Vanwege toenemende bezorgdheid over ongecontroleerde bouwactiviteiten en het ondermijnen van ruimtelijke ordening, keurde de Raad van Ministers in juni 2014 de herinvoering goed.
Het voorstel werd in januari 2016 aan het parlement voorgelegd en uiteindelijk na jaren van debat wettelijk hersteld in 2021.
De wijziging werd vastgelegd in de Landsverordening van 8 maart 2021 tot wijziging van de LROP.
Volgens deze wet moeten civieltechnische vergunningen gedurende zes weken ter inzage worden gelegd in het Overheidsgebouw, en dit moet worden aangekondigd via Artikel 4, lid 2 van de LROP – dus in ten minste één lokale krant en via officiële publieke kanalen, in zowel het Nederlands als het Engels.

De wetgever benadrukte het belang van preventief toezicht in een periode waarin het land actief werkt aan bestemmingsplannen en ontwikkelingskaders.
"Het ontbreken van dergelijk toezicht frustreert een goede ruimtelijke ordening," aldus de toelichting, "en creëert een juridisch vacuüm."

Het verhindert de overheid bovendien om een belangenafweging te maken over mogelijke overlast of schade veroorzaakt door het geplande werk.

Op 3 augustus 2020 maakte de toenmalige VROMI-minister Egbert Doran bekend dat het parlement unaniem had ingestemd met het voorstel tot herinvoering van artikel 28a. De wijziging werd gesteund door parlementsleden Raeyhon Peterson, Melissa Gumbs en Rolando Brison, en werd aangenomen met 14 stemmen vóór.

De vergunningsplicht voor civieltechnische werken ging officieel in op 26 april 2021.
In een persverklaring van 13 mei 2021 verduidelijkte minister Doran:
"Een civieltechnische vergunning is niet hetzelfde als een bouwvergunning. Indien verleend, wordt de vergunning gepubliceerd in de Staatscourant samen met andere goedgekeurde vergunningen. Tijdens de zes weken durende inzagetermijn kunnen personen bezwaar maken of in beroep gaan, zoals geregeld in artikel 3 van de Landsverordening Administratieve Rechtspraak (LAR)."

Toch blijven zowel voormalig minister Doran als huidig minister Gumbs civieltechnische vergunningen verkeerd publiceren onder de noemer 'bouwvergunning' in de Staatscourant.

Vragen van The Daily Herald aan het VROMI-ministerie over deze praktijk zijn onbeantwoord gebleven.
Tijdens het debat op maandag erkende minister Gumbs dat aanvragen voor civieltechnische vergunningen met het algemeen belang in gedachten moeten worden beoordeeld.

Gevraagd naar hoe het ministerie de publieke participatie bij belangrijke ontwikkelingsbesluiten bevordert, antwoordde Gumbs:
"Er is op dit moment veel te winnen door de bestaande instrumenten te versterken."
Hij herhaalde eerdere toezeggingen uit oktober 2024 om de publieke bekendmaking te verbeteren via sociale media en andere kanalen, met verwijzing naar publicatie in de Staatscourant.

Hoewel hij zijn inzet voor betere communicatie bevestigde, ging hij niet in op de kernkwestie van onjuiste classificatie.

De minister heeft nog geen duidelijkheid gegeven over hoe civieltechnische vergunningen (LROP) en bouwvergunningen (Nationale Bouwverordening) afzonderlijk gepubliceerd zullen worden, zoals wettelijk vereist.
Opvallend genoeg volgt VROMI wél de juiste procedures voor Hindervergunningen, die afzonderlijk in de Staatscourant worden vermeld en ook in The Daily Herald worden gepubliceerd, conform de Hinderverordening.

Volgens Gumbs heeft het ministerie stappen gezet om het publiek beter te informeren over de procedures rond ontwikkelingsaanvragen en bezwaren.
"Dit helpt het algemene publiek om het proces te begrijpen, hun zorgen te uiten en suggesties te doen," zei hij.
Hij gaf ook aan dat er plannen zijn om de gemeenschap vroeger in het vergunningentraject te betrekken.
"Er zijn momenteel 46 civieltechnische aanvragen in behandeling: 22 voor infrastructuurwerken, 18 voor sloop, 5 voor baggerwerken en 1 voor graafwerkzaamheden."

Gumbs meldde dat er sinds 2021 in totaal 504 bouwvergunningen zijn afgegeven.
Toch vroegen parlementsleden zich af waarom slechts enkele civieltechnische vergunningen zijn verleend, zowel onder voormalig minister Doran als onder Gumbs – ondanks de stelling van de minister dat grondwerken vooraf moeten worden goedgekeurd met een civieltechnische vergunning.

Minister Gumbs zal naar verwachting op een later moment terugkeren naar het parlement om deze zorgen verder te bespreken. Een datum is nog niet aangekondigd.

Curaçao en Nederlandse staatssecretaris starten gesprekken over verlopen leninggaranties en toekomstige samenwerking

(CuraçaoChronicle) – De Ministerraad van Curaçao is formeel in overleg getreden met de Nederlandse staatssecretaris van Koninkrijksrelaties, Zsolt Szabó (PVV), over het verlopen van staatsgaranties op meerdere leningen.

De gesprekken markeren het begin van een traject waarin Curaçao moet starten met de aflossing van leningen die eerder onder Nederlandse garantie zijn verkregen.

Volgens een verklaring van de regering lag de nadruk tijdens de eerste gesprekken op het in kaart brengen van de noodzakelijke stappen voor terugbetaling.
"Er vinden op dit moment gesprekken plaats en de kwestie zal spoedig verder worden uitgewerkt op ambtelijk niveau," aldus de regering.

Tijdens de bijeenkomst werd ook gesproken over de toekomst van het zogeheten Landspakket – een reeks hervormings- en ondersteuningsmaatregelen – dat in 2027 afloopt. Zowel Curaçao als Nederland toonden interesse in het verkennen van mogelijkheden om de samenwerking op essentiële en lopende thema's voort te zetten ná die datum.

Een ander belangrijk agendapunt was de ontwikkeling van een waardeketen voor de productie en distributie van groene waterstof. De regering erkende het strategisch belang van dit project, maar wees ook op de aanzienlijke kosten.
"In de komende periode moeten we bepalen hoe hiermee verder te gaan, zeker nu overheden verschillende financieringsopties onderzoeken. Het blijft een grote uitdaging en er zal spoedig een beslissing genomen moeten worden over de vervolgstappen," aldus de Ministerraad.

Vervolgesprekken over dit onderwerp staan gepland over twee weken met de Nederlandse minister van Economische Zaken, Dirk Beljaarts.

Ook werden er verschillende geopolitieke onderwerpen aangestipt, waarbij beide partijen het belang bevestigden van voortdurende communicatie binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Staatssecretaris Szabó sprak daarbij zijn bereidheid uit om het ambtelijk apparaat van Curaçao op deze terreinen te ondersteunen.